

Redakcja i Administracja:
Kraków, ul. Filipa 11. (Telefon Nr. 396).

Prenumerata miesięczna:
z odsyłką 2 K, bez odsyłki 1 K 60 h,
zagranicą 2 mk. 30 fen., 3 fr. 50 ct., 2½ szyl.
70 ct. ameryk.

Prenumerata tygodniowa w Krakowie 40 h,
z dostawą do domu 46 h.

Cena numeru 8 h.

Adres na telegramy: Naprzód Kraków.
Konto czekowe Nr. 34.095.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partii socjalno-demokratycznej.

Wychodzi codziennie popołudniu z wyjątkiem niedziel i świąt.

Dział inseratowy:

Kraków, ul. Marka 21. (Telef. Nr. 1354).

Ogłoszenia (Inseraty)

kosztują od miejsca wiersza jednoszpaltowego
drobnym drukiem (petitem) za pierwszy raz
20 halery, następnie po 10 hal. — Nadesłane
od miejsca wiersza drukiem petitowym po 40
hal., śluby, zaręczyny i nekrologi po 80 hal.
za każdy raz. — Załączniki (prospekty i t. d.)
przyjmuje się za cenę 2 kor. za 100 egzempl.
dla zamiejscowych, po 1 kor. za 100 egzempl.
dla miejscowych prenumeratorów.

Reklamacje otwarte są wolne od opłaty po-
cztownej. — Redakcja rękopisów nie zwraca
i bezimiennych listów nie uwzględnia.

Walka o zmianę konstytucji w Anglii.

Niemą drugiego kraju w Europie, w którymby dwa historyczne stronnictwa z taką regularnością luzowały się w sprawowaniu rządów, jak to się dzieje w Anglii. Do przedostatnich wyborów opinia narodu angielskiego wahała się między konserwatystami a liberałami, dając raz tym, drugi raz tamtym przewagę w Izbie gmin; dopiero w ostatnim czasie wystąpiło na jaw trzecie stronnictwo, tj. partya robotnicza (Labour party) jako odrębna reprezentacja pewnych interesów klasowych. Faktu zmieniania się stronnictw nie zmieniła też okoliczność, że w r. 1885 z powodu „home rule” Gladstone’a liberali się rozpadli — względnie ta ich część, która była za utrzymaniem ścisłej unii z Irlandią — stąd nazwano ich unionistami — połączyła się z konserwatystami i razem z nimi tworzyła opozycję wtedy, gdy staroliberali byli u steru.

Od tego czasu liberali nie byli w stanie wykonywać pełnej władzy, przysługującej im z tytułu konstytucji i z tytułu zwycięstwa wyborczego. Mając większość w Izbie gmin i na tej podstawie tworząc rząd, zawsze mieli przeciw sobie Izbę lordów jako twierdzą konserwatywno-unionistyczną, która systematycznie odrzucała ustawy (bile) reformowe Izby wybranej, jak to miało miejsce z bilem szkolnym, bilem szynkarskim itd. Dopóki jednak lordowie nie naruszyli tradycyjnego samowładztwa Izby gmin w sprawach finansowych, liberali znosili tę opozycję, grożąc wprawdzie od czasu do czasu wystąpieniem przeciw lordom, ale groźbom tym nie towarzyszyły czyny. Sytuacja zmieniła się, gdy w roku zeszłym lordowie odrzucili uchwalony przez Izbę gmin budżet. Tu przypomnieć należy, że budżet ten, dzieło ministra skarbu Lloyd’a George’a, zawierał zasadnicze zmiany pod względem opodatkowania własności nieruchomej; stąd też lordowie nazwali budżet ten „rewolucyjnym” i „socjalistycznym”.

Na odrzucenie budżetu rząd liberalny odpowiedział wówczas rozwiązaniem parlamentu, a platformą wyborczą było hasło: reforma Izby lordów przez odebranie jej prawa „veta” w sprawach finansowych. Wybory te nie przyniosły jednak rozstrzygnięcia, albowiem liberali nie uzyskali stanowczej większości tak, że tylko z pomocą „partyi pracy” i Irlandczyków byli w stanie utrzymać się przy większości w parlamencie i przy rządzie. Pierwszym czynem rządu po zebraniu się nowego parlamentu było wniesienie bilu reformowego, który jednak nie doczekał się trzeciego czytania, ponieważ z góry wiadano, że lordowie go odrzucą. Walka na pewien czas ustała z powodu śmierci króla Edwarda VII; obie strony zgodziły się na krótkie zawieszenie broni, a w międzyczasie obradowała „konferencja ugodowa”, która — jak było z góry do przewidzenia — nie doprowadziła do porozumienia.

Rządowi pozostały więc dwie drogi: albo uzyskanie od króla nominacji tyłu nowych lordów, żeby zapewnić sobie w Izbie lordów większość, albo — na wypadek odmowy króla — przedłożyć sprawę do rozstrzygnięcia narodów przez powołanie go do nowych wyborów. Pierwszy środek nie powiódł się, gdyż król, chcący stać ponad stronnictwami, odmówił żądaniu Asquitha; chwytno się zatem drugi środek t. j. ogłoszono rozwiązanie parlamentu, przy czym — jak przypuszczają — rząd ma zapewnienie króla, że w razie zwycięstwa przy wyborach spełni jego życzenie o powołanie nowych lordów z pomiędzy liberałów.

Lordowie, stanowiący przed decydującą o ich losie walką, chwycili się niespodzianie środka zapobiegawczego, tj. sami zaproponowali reformę swych przywilejów. Lordowie Roseberry i Landsdowne zaproponowali zmianę składu Izby lordów w tym duchu, aby zasiadali w niej członkowie wyszli częścią z wyborów przez dziedzicznych członków, częścią z nominacji korony; co się zaś tyczy sprawy „veta” zaproponowali, aby w razie niezgody między uchwałami Izby gmin i Izby

lordów sprawę oddano do rozstrzygnięcia wspólnej komisji, a w razie nieosiągnięcia zgody — referendum ludowemu. Rząd uznał te projekty za niewystarczające, odmówił współudziału w obradach nad nimi i obstaje przy apelowaniu do wyborców.

Walka wyborcza, mimo że formalne rozwiązanie Izby jeszcze nie nastąpiło, już się rozpoczęła. Pierwszy poszedł w ogień minister Lloyd George, który w mowie swej nazwał lordów „potomkami rozbójników normandzkich, którzy zrabowali ziemię prawowitym właścicielom i teraz panoszą się na swych przywilejach”. Jak ta walka wypadnie, dziś przesądzać nie można. Liberali spodziewają się, że nie tylko utrzymają się przy większości, lecz że jeszcze ją wzmocnią; natomiast konserwatyści spekulują na zastraszenie wyborców widmem „niepodległości irlandzkiej”, tudzież apelem do wprowadzenia cel jako lekarstwem na „niebezpieczeństwo niemieckie”. Jakkolwiek walka ta wypadnie, będzie ona największą, jaką znają stosunki angielskie w ostatnim stuleciu; a pewnem jest, że nie pozostanie ona bez wpływu i na resztę Europy, która z napięciem patrzy na zmaganie się sił najpotężniejszego w świecie narodu.

Wnioski i interpelacje socjalistyczne.

Na pierwszym posiedzeniu Izby posłów wniosł związek posłów socjalno-demokratycznych cały szereg wniosków i interpelacji, z których wymieniamy najważniejsze:

Interpelacja posła tow. Grubera, Palme’a, Kliczki i Beera w sprawie zachowania się ministra handlu na zjeździe przemysłowców w Linzu, który był wielką demonstracją przeciw ochronnym ustawom robotniczym.

Interpelacja posłów tow. Adlera, Diamanda, Hudeca i Pittoniego w sprawie nie załatwienia w Izbie panów przedłożen, uchwaleń przez Izbę posłów, jak ustawa o ubezpieczeniu od wypadków w przemyśle budowlanym, ustawa o zniesieniu kar za złamanie kontraktu, ustawa o utrzymywaniu pras drukarskich.

Interpelacja posłów tow. Riesego, Lukasa i Resla w sprawie łatania pieniędzmi państwowymi defraudacji klerykalnych w Karyntyi.

Wniosek posła tow. Beera, żądający zwolnienia ankiety o kartelach.

Wniosek posłów tow. Pernerstorfera, Resla, Rennera i Riesego w sprawie przedłużenia kolei południowej, pozwolenia pobierania dodatków taryfowego, co jest ze szkodą ludności.

Wniosek posłów tow. Bretschneidera, Reumana, Seligera i Hornofa, żądający zaopatrzenia kolei w dostateczną ilość wagonów dla chłodzonego mięsa i mleka.

Przeciw podrożeniu tytoniu.

Wniosek posłów tow. Skareta, Grigorowici’ego, Freundlicha i Johannisa:

„Ministerium skarbu prowadzi układy z rządem węgierskim w sprawie podrożeń tytoniu monopolu tytoniowego. W czasie drożyny środków spożywczych i mieszkaniowych jeden z niewielu środków używkowych klas pracujących do tego nowego obciążenia nie ma żadnego powodu. Minister skarbu nie może podać jako przyczyni wysokich plac. Przeciwny roczny zarobek osoby zatrudnionej w monopolu tytoniowym wynosi nie więcej jak 641 95 K. Podwyższenie plac w ostatnim dziesięcioleciu szło w parze ze znacznym podniesieniem wydajności pracy. W r. 1899 wytworzyło 7678 robotników 2,564 000 papierosów, a w 1908 r. 6636 robotników 5 238 000. Liczba robotników spadła o tysiąc, produkcja się podwoiła. W tych warunkach niezaczyna podwyższenie plac, przeprowadzone przez organizację robotników tytoniowych, nie może wytlomaczyć podrożeń wyrobów. Również nie może odwołać się minister skarbu na podrożenie tytoniu surowego. Przeciwna cena kupna za cetnar metryczny wynosiła w 1897 r. 268 48 K, a w 1908 r. 228 02 K. Mimo podrożenia cen tytoniu surowego ta nie go zakupiono, gdyż monopol tytoniowy

uzupełnił dawniej używane dobre sorty tytoniu przez gorszy gatunek. Jeżeli więc podrożenie tytoniu nie może być wynikiem podwyższenia kosztów produkcji, to przedstawia się ono jako podwyższenie gnających podatków pośrednich. Dlatego wniosek postawiono: 1) Wzywa się ministra skarbu, aby nie podroził wyrobów monopolu tytoniowego ani przez podwyższenie cen sprzedaży, ani przez pogorszenie gatunku, ani przez zmniejszenie wagi; 2) wzywa się rząd, aby przedłożył parlamentowi wniosek o ustawowem określeniu cen sprzedaży wyrobów monopolu tytoniowego, jak również cen soli kuchennej i bydłowej i taryf kolejowych.

Drożyna a kobiety.

Cesarz Wilhelm, agitator w koronie, dla odmiany wygłosił mowę przeciw emancypacji kobiet. Piorunował przeciw kobietom, które „zaniedbują swe naturalne obowiązki, żądając równouprawnienia”. Jako wzór kobiety postawił swą prababkę, królową Ludwikę, która „znała tylko swe dzieci i ojczyznę”, a innym kobietom radził zajmować się dziećmi i gospodarstwem. Wilhelm naturalnie nie myślał o długim szeregu kobiet na tronie i obok tronu, które więcej maczały swe rączki w polityce, niż w gospodarstwie. Ale — pomyślał zapewne — co innego „wysoko urodzone damy”, a co innego kobiety z ludu: dla tych polityka powinna być zakazana.

Dlaczego kobiety z ludu przeciw zajmują się wypadkami politycznymi? Zauważyć należy, że nie kobiety przyszły do polityki, ale ta przyszła do nich. Polityka odbiła się na ich gospodarstwie domowym, wyrwała im ostatni kęs mięsa z garnka, zabrała im życie w niemożliwy sposób. Wszystkie te troski doprowadziły wreszcie kobiety do zastanowienia się i przyszły one do przekonania, że troski ich mają swój początek w polityce i że polityka głównie na ich dolę i niedolę wpływa. Z czasem, gdy myśli te zaczęły krystalizować się, nauczyły się rozumieć, co znaczą podatki spożywcze, ciężary wojskowe i co za wpływ ma pozbawienie ich wszelkich praw.

Konieczność zaradzenia tym stosunkom doprowadziła kobiety do zajęcia się czynnie polityką. Uznały one, że prawo wyborcze nie jest im potrzebne tylko dla zaspokojenia ideału, lecz dla uzyskania wpływu w życiu publicznym, dla przyczynienia się do usunięcia przyczyn zła. Kobiety z ludu nie chcą ograniczać swej roli życiowej do rodzenia i wychowywania dzieci; nie chcą być matkami, rodzicami dzieci dla nienasyconego kapitalizmu, lecz chcą także mieć wpływ na przyszłość swych dzieci, chcą zapewnić im lepszy los w lepszym społeczeństwie.

A ten lepszy los mogą uzyskać tylko przez udział w życiu politycznym, przez udział w walce obok mężczyzn. [Dziś drożyna daje się kobietom więcej odczuwać, niż mężczyznom, gdyż ona jest bezpośrednią, która zarobionym przez mężczyznę grozom gospodaruje. Kobieta, która ma obowiązek myśleć o potrzebach domowych rodziny, najoczywiej przekonuje się, że w czasach dzisiejszych zarobek męża, choćby poprawiony jakąś akcją zbiorową, nie wystarcza na najskromniejsze życie; kobieta pierwsza odczuwa brak i pierwsza — bardzo często sama — musi myśleć nad usunięciem, a przynajmniej złagodzeniem tego braku.]

Nie potrzeba już dziś kobietom mówić, że drożyna stała się pierwszorzędną kwestią polityczną i że o jej wzroście lub spadku rozstrzyga tylko większa lub mniejsza siła polityczna. Kto ma większą siłę, ten jest w stanie wywrzeć większy wpływ; kto decyduje o polityce państwa, ten decyduje też o jego polityce ekonomicznej. Stąd wynika dla kobiet obowiązek współstarania się o zdobycie jak największej siły politycznej i z tej racji kobieta walczy o równouprawnienie, aby ten wpływ użytkować w koniecznej walce przeciw drożynie.

Urzednicy prywatni a sądy przemysłowe.

Nowoczesna gospodarka kapitalistyczna, miazdząc po drodze wszystko, co rozwojowi jej staje na przeszkodzie, osłabia stan średni, jeżeli nie liczebnie, to przynajmniej ekonomicznie. Drobny majster lub drobny kupiec coraz trudniej utrzymać się może na powierzchni i albo tonie beznadziejnie w morzu kapitalistycznym, albo staje się sługą wielkiego kapitału, zachowując tylko pozornie swą niezależność. Rzemieślnik robi na zamówienia wielkich magazynów a nie opłaca się mu czekać na obstatunek; kupiec drobny bierze w komis towarów wielkich fabryk lub hurtowników, staje się agentem wielkiego handlu i przemysłu. A wielkie banki akcyjne, owi typowi reprezentanci nowoczesnego kapitalizmu, zataczają coraz to szersze kręgi, koncentrują w swem ręku władzę nie tylko nad małym, ale i nad wielkim przemysłem i handlem.

Ten nowoczesny „kapitał finansowy” nie zatrzymał się wcale na granicach naszego kraju, lecz wkroczył i do nas i operuje z całą forszą. Przechadzając się rynkiem krakowskim, widzimy aż siedm filii wielkich banków. Filie te mnożą się w niebywały dotąd sposób.

Banki te służą między innymi do tworzenia i wzmocnienia wielkiego przemysłu, to też osłabiają i ubezwładniają bardziej jeszcze drobny przemysł i wogóle klasy średnie.

Natomiast tworzą one nową klasę średnią: urzędników prywatnych.

Mnoży się liczba buchalterów, korespondentów, kasyerów, rysowników, chemików, techników fabrycznych. Nawet u nas, w Zachodniej Galicji, daje się ruch ten zauważyć.

Ci „urzednicy prywatni” uważają się za coś wyższego od proletariatu. System kapitalistyczny wskazał im rolę kupiecką lub techniczną w przedsiębiorstwach, rolę pośrednią między kapitałem a proletaryatem. Ocierają się o „wyższe sfery”, dzieląc z niemi zewnętrzny wygląd, manery towarzyskie, stykają się nawet często towarzysko, obtańcowują nawet w karnawale ich damy, ale pod względem ekonomicznym i społecznym dzieli ich przepaść. Mimo zewnętrznego blichtru i elegancji „pensya” ich nie wystarczy już nie tylko na „odpowiednie ich stanowi” życie, ale drożyna mieszkaniowa i środków żywności poczyna im dokuczać nie inaczej niż owemu robotnikowi, którym nie jeden z nich pomiata w „swojej” fabryce lub innym przedsiębiorstwie, gdzie mu za sto koron miesięcznie każą udawać pana nad robotnikami.

To pośrednie stanowisko tego nowego stanu średniego wytworzyło tedy u niego odpowiednią ideowość. Urzędnikom prywatnym „nie wypada” organizować się tak jak robotnikom i wraz z robotnikami, nie wypada im przebywać w tem samym stowarzyszeniu co tamtym, nie wypada im żądać polepszenia bytu, a tylko prosić.

Jednak wzrastająca drożyna robi swoje, zrównuje ona urzędników prywatnych z robotnikami pod względem ekonomicznym; ta sama bieda trzyma jednych i drugich w swych szponach i stacza urzędników powoli na tę samą nizinę społeczną. Powoli też ideowość proletaryacka wchłania ich ideowość, duch ostrzejszy, bardziej rewolucyjny, przenikać poczyna i te sfery.

I oni poczynają żądać zamiast prosić, sfery zaś rządzące i posiadające, których cała egzystencja zależy od sprawności kupieckiej i technicznej klasy tej, muszą się z nią bardzo liczyć i często łagodzą nieco położenie ekonomiczne tej klasy, aby tylko nie dopuścić do połączenia się jej z klasą robotniczą w walce z kapitałem.

Tem da się tłómaczyć ów prąd socjalno-polityczny w ustawodawstwie austriackim, owe ustępstwa, które rządy i burżuazja obdarzają bardziej urzędników niż robotników. Pospieszono się więc z ustanowieniem ubezpieczenia na starość dla urzędników prywatnych, zanim jej dostaną robotnicy, a w styczniu br. wyszła „ustawa o handlowcach”, któranietylko dla handlowców, lecz prawie dla wszystkich urzędników prywatnych normuje stosunek robotczy w sposób odpowiadający w bardzo

znacznym stopniu naszym wymaganiom socyalnym. Ustawę tę podał „Naprzód“ w swoim czasie w dosłownym przekładzie. Ustawa ta poddaje też spory między urzędnikami prywatnymi a pryncypałami sądom przemysłowym.

W tych dniach wyszło rozporządzenie wykonawcze, wedle którego stanowią oni wraz z pryncypałami celem wyboru sędziów przemysłowych osobną grupę. Należą tu osoby bez różnicy płci, pracujące w przedsiębiorstwach, do których ma zastosowanie ustawa przemysłowa z wyjątkiem czysto handlowych, o ile pełnią wyższe funkcyjne kupieckie, jak np. dyrektorowie fabryk, prokurzyści, pełnomocnicy handlowi, buchalterzy kasyerzy, podróżujący, korespondenci itd., następnie osoby pracujące w przedsiębiorstwach wszystkich, także w kupieckich, ale pełniące wyższe funkcyjne niekupieckie jak np. kierownicy fabryki lub przedsiębiorstwa, inżynierowie, chemicy, rysownicy itd., oczywiście o ile dotąd nie wybierają do sądu przemysłowego wraz z robotnikami.

W Krakowie i we Lwowie wybierać będą oni wraz z pryncypałami po 16 sędziów i po 8 zastępców. Urzędowanie ich rozpocznie się 1 kwietnia 1911. Przedtem namiestnictwo rozpisze termin wyborów.

Wyборы te są bardzo ważne dla tej kategorii urzędników prywatnych i zadaniem ich będzie wybrać mężów niezależnych od kaprysów pryncypałów. Do tego potrzebna jest organizacja celem skonsolidowania wszelkich sił a przedewszystkiem celem obudzenia świadomości klasowej w tej warstwie ludności.

Dr. S. Zelt.

Jubileusz B. Limanowskiego.

W dniu obchodu jubileuszowego i w dniach następnych nadeszły, oprócz wymienionych, jeszcze następujące listy i telegramy:

Springfield Mass. Polscy socjaliści w Holyoke z Daszyńskim gratulują towarzyszy Limanowskiemu.

Wiedeń. Nie mogąc przybyć na obchód, zasłałam wyrazy hołdu i podziwu dla Nestora polskiego socjalizmu, wychowawcy dwóch pokoleń bojowników proletariatu. Cześć i chwała Jego wielkiej pracy. Duchem z wami poseł Lieberman

Wiedeń. Zarząd partyjny niemieckiej socjalnej demokracji w Austrii zasłała Bolesławowi Limanowskiemu z okazji Jego 75-tych urodzin najserdeczniejsze życzenia. Pozdrawiamy w Limanowskim Nestora polskiej socjalnej demokracji, wpływowego pisarza socjalistycznego i nieustraszonego, mężnego bojownika o prawa ludu, szermierza Międzynarodówki proletariackiej. Chociaż odległością oddzieleni, jednak duchem jesteśmy na pięknej uroczystości naszych braci polskich. Spodziewamy się wraz z wami, że wiedza i energia twórcza Limanowskiego ukują proletariatu jeszcze dużo broni w walce o wyzwolenie. Z braterskim serdecznym pozdrowieniem Skaret.

Tow. Pernerstorfer nadesłał usprawiedliwienie, że przybyć nie może, oraz serdeczne życzenia dla tow. Limanowskiego.

Od Związku posłów socjalno-demokratycznych w parlamencie austriackim nadeszedł list następujący:

Wielce Szanowny Towarzyszu! Związek posłów socjalno-demokratycznych w parlamencie austriackim jednogłośnie uchwalił dziś, na pierwszym posiedzeniu nowej sesji, przesłać Wam, czcigodny Towarzyszu, najserdeczniejsze życzenia z powodu Waszych 75-tych urodzin. My wszyscy cieszymy się, że pozdrawiamy w Was bojownika międzynarodowego socjalizmu, który przez długie i pełne trudów życie nieznordowane walczył i cierpiał za lud. Cieszymy się wszyscy, że Wam dziś jeszcze w sędziwym wieku danem jest służyć pracę naukową naszej wspólnej sprawie. Pozwólcie nam wyrazić życzenie, żeby Wam jeszcze długo było danem pracować wśród Waszego ludu dla Waszego ludu, a tem samem dla całej ludzkości i dla przyszłości socjalizmu.

Wiedeń, 22 XI. 1910.
Z najwzniejszym pozdrowieniem braterskim w imieniu Związku posłów soc. dem.: Pernerstorfer, Wiktor Adler, K. Seitz, Diamand, Pittoni, Fr. Tomaszek, Fr. Soukup, Seliger, Semen Wityk.

Drogiemu towarzyszu, a swemu nau-

czycielowi dziejów socjalizmu, Bolesławowi Limanowskiemu, zasłała najserdeczniejsze życzenia Franciszek Soukup.

Zecerzy tajnej drukarni P. P. S. w Warszawie, składając odezwę komitetu jubileuszowego, na jednym egzemplarzu złożyli i wydrukowali następujący dopisek: „Szanowny, Kochany Towarzyszu! W dniu Twego jubileuszu składamy Ci hołd. Pełni podziwu dla Twojej nauki, czcimy w Tobie niezmienną przekonanie Twojego życia i jasną, czystą duszę. Pracownicy tajnej drukarni: W., Z., W., Z., E.“

Telegramy i listy gratulatoryjne nadesłali: Centralny Komitet Litewskiego Związku socjalno-demokratycznego w Wielkiej Brytanii (Bellshill).

Uniwersytet Ludowy im. A. Mickiewicza w Krakowie.

Akademicka młodzież postępową w Krakowie, zebrana na komersie dla walki z klerykalizmem.

Dr Karol Lewakowski ze Lwowa.

Radny miejski Hipolit Śliwiński ze Lwowa.

Redakcja „Kuryera lwowskiego“.

Dr Michał Janik, Lwów.

Gustawowie Daniłowscy, Lwów.

Zarząd „Ogniwa“, Związku młodzieży polskiej w Austrii, Lwów.

Dr Lesław Węgrzynowski, przewodniczący; Machniewicz, sekretarz.

Polska Liga Narodowa, Lwów. E. Hauswald, przewodniczący; Augustynowicz, sekretarz.

Z Nizy: Kółko socjalistów polskich i socjaliści Gruzini.

Zebrani na obchodzie jubileuszowym ku czci Limanowskiego członkowie Towarzystwa socjalistów polskich w Berlinie.

„Freie Vereinigung sozialistischer Studenten“, Wien.

Fr. Rawita Gawroński, Lwów.

Eleonora Diamandowa, Lwów.

Wroński, Bolechów.

Rafałowie Buberowie ze Lwowa.

„Spójnia“ Paryż.

Sekeya paryska P. P. S.

„Filarecy“ Paryż.

Młodzież postępową z Petersburga.

List rodziny Józefa Kwiatka z Płocka.

Redakcja „Sfinks“ z Warszawy.

Stow. „Wola“ i „Vorwärts“ z Brzeżan.

Komitet organizacyjny „Kuznicy“ w imieniu młodzieży niepodległościowej ze Lwowa.

Towarzysze wygnańcy z Zakopanego.

Adres od młodzieży petersburskiej P. P. S.

List od Towarzystwa socjalistów polskich w Bremie.

Adres od socjalistów polskich z Nowego Jorku.

Redakcja „Życia“ Lwów.

Wydawnictwo „Głosu“ Lwów.

Oddział lwowski Uniwersytetu ludowego.

Centralny komitet Litewskiej Socjalnej Demokracji.

Towarzystwo P. P. S. w Poznaniu.

„Filarecy“ z Wiednia.

List Zarządu P. P. S. w Berlinie.

Związek Socjalistów Polskich z Elizabethport (Ameryka).

Tow. Młodzieży „Polonia“ w Genewie.

Kobiety postępowe z Tarnopola.

Zorganizowani robotnicy polscy w stowarzyszeniu „Naprzód“ z dzielnicy XX Wiednia.

Komitet miejscowy P. P. S. D. Wiednia i okolicy.

Czytelnia robotnicza im. Marksa w Samborze.

Sekeya wiedeńska P. P. S.

Oddział jasielski Uniwersytetu Ludowego.

Polityczna organizacja Lwowa P. P. S. D.

Robotnicy tarnopolscy.

Robotnicy P. P. S. D. z Wiednia.

Organizacja kafiarzy, Lwów.

Organizacja robotników drzewnych, Lwów.

Towarzysze polscy z Bremy.

Polski lud roboczy na Morawach z Morawskiej Ostrawy.

Towarzystwo P. P. S. Berlina i okolicy.

Związek metalowców, Lwów.

Galicyjskie stowarzyszenie drukarzy „Ogniwo“, Lwów.

Organizacja lwowskich robotników malar- skich.

Zarząd organizacyi robotników i robotnic introligatorskich. Lwów.

Redakcja „Głosu kobiet“.

Organizacja kobiet na Śląsku.

Królewiacy z P. P. S. w Belsku Białej.

Redakcja „Zemli i Woli“, Lwów.

Komitet okręgowy P. P. S. D. w Białej.

Krajowa organizacja tramwajarzy, Lwów.

Organizacja robotników dziennych, Lwów.

Organizacja w Michałkowicach.

Ignacy i Eugenia Musiałkowscy, Przemyśl.

Dr Maks Landau, Wiedeń.

Bronisława i Michał Wyrostkowie.

Marya i Witold Jodkowie, Ryksa i Ksawery, Paryż.

Henryk i Marya Gierszyńscy, Quarville.

Jędrzejowski, Nervi.

Ferdinand i Marya Gerzabkowie, Jasło.

Stary proletaryatezyk Bronisław Stawiański, Przemyśl.

S. Auerbach, Paryż.

Janowicz i Motz, Paryż.

Towarzystwo „Równość“, Lipsk.

Sekeya londyńska P. P. S.

Stowarzyszenie metalowców, Bogumin.

Oałowiczówna, Zakopane.

Komitet partyjny w Samborze.

Organizacja kobiet P. P. S. D., Lwów.

Ognisko kobiet, Lwów.

Syrup, Hordynskij, Schorr, Ripeckij, Gotlieb z Sambora.

Krauzowa i Mokłowska ze Lwowa.

Tow. polskiej młodzieży w Wieliczce.

Feliks Kon, Drohobycz.

P. P. S. D. z Wieliczki.

Stefania i Stanisław Minkiewiczowie, Du- blany.

Stowarzyszenie im. Lelewela, Bruksela.

Biuro wykonawcze Zjazdu młodzieży po- stępowo niepodległościowej w Leodyum.

Iza i Maryusz Zarusecy, Zakopane.

Estera i Jan Stróżeccy, Paryż.

Związek Robotniczy, Jasło.

Robotnicy P. P. S. D. X dzielnicy Wie- dnia.

„Siła“, Wiedeń.

Redakcja „Zarzewia“, Lwów.

Komitet wykonawczy Z. P. S. D. Galicyi, Kraków.

Towarzystwo pracujących Polaków, Paryż.

Towarzysze sekcji z P. P. S. rewolucyj- nej w Paryżu.

P. P. S. w Kopenhadze.

Poseł Cingr z rodziną.

Zofia i Adam Mickiewiczowie w Rostowie nad Donem.

Dr Zygmunt Leser, Lwów.

Stow. rob. polskich, Zurych.

Żydowska młodzież akademicka, Lwów.

Stanisław Żnigrodzki, Kraków.

Postępowa młodzież akademicka w Prze- myślu.

Stow. rob. polskich „Oświata“, Wiedeń.

Organizacje zawodowe: krawców, rzeźbia- rzy, kuśnierzy i prasowaczek we Lwowie.

Komitet wykonawczy Związku socjalistów polskich w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, N. Jork.

Oddział Związku socjalistów polskich im. Bolesława Limanowskiego, Newark.

Westfalska organizacja P. P. S., Dortmund.

Tow. Bratniej Pomocy w Dublanach.

Zebranie koleżeńskie w Dublanach.

Wanda Llopowa, Zakopane.

Komitet obwodowy i miejscowy P. P. S. D. w Stanisławowie.

Organizacja kolejarzy, Stanisławów.

„Hołd i gorące pozdrowienie czcigodnemu jubilatowi, zasłużonemu długoletniemu prze- sowi „Czerwonego Krzyża“. Zarząd „Czerwo- nego Krzyża“ w Paryżu“.

Komitet P. P. S. D. w Tarnowie.

Komitet P. P. S. D. w Dolinie.

Klub dyskusyjny im. Jarosława Dąbrow- skiego w Riksdorfe koło Berlina.

Od czcigodnego jubilata otrzymujemy na- stępujące pismo:

Szanowny Redaktorze!

Oprócz listów i depeesz telegraficznych, na- desłanych do Komitetu jubileuszowego, otrzy- małem pod własnym adresem kilkanaście li- stów z życzliwymi dla mnie wyrazami. Nie- znając dokładnego adresu wielu z tych osób, które raczyły mnie przesłać swoje życzenia, udaję się do łaskawego pośrednictwa Two- go, Szanowny Redaktorze, abyś pozwolił mnie w piśmie swoim złożyć serdeczne moje po- dziękowanie wszystkim osobom, które zacho- wały życliwą pamięć o moim 75-leciu.

Wraz z wyrazami głębokiego szacunku, racz- przyjąć, Szanowny Redaktorze, serdeczne so- cjalistyczne pozdrowienie.

Bolesław Limanowski.

Kraków, 25 listopada 1910.

Rewolucja w Brazylii.

Prawie w tym samym dniu, co w Meksyku, wybuchła rewolucja w Brazylii. Stało się to w kilka dni zaledwie po objęciu rządów przez nowego prezydenta, marszałka Fonsekę, który w podróży swej po Europie był świadkiem rewolucji w Lizbonie. Ledwie zasiadł na stołu prezydydalnym, flota stojąca w porcie Rio de Janeiro zbuntowała się i — analogicznie z Lizboną — otworzyła ogień na miasto.

Rząd brazylijski, który dotąd ma władzę i kable podmorskie w rękach, głosi, że bunt

floty nie jest skierowany przeciw prezyden- towi lub systemowi rządowemu, lecz ma czy- sto lokalne znaczenie, mianowicie spowodę- wany został niezadowolaniem marynarzy z ni- skiego żołdu i z kiepskiego wikt. Niewyja- śnionem jest też stanowisko oficerów: pod- czas gdy źródła rządowe mówią o wierności oficerów i o masakrze, jaką wśród nich urzą- dzili marynarze, to źródła prywatne donoszą o przyłączeniu się oficerów do powstania i o nadaniu mu tem samem charakteru poli- tycznego.

Marynarka odgrywała zawsze w Brazylii wielką rolę. Wynika ona już z tego, że sto- lica państwa — podobnie jak w Portugalii — jest portem, wskutek czego zawsze w nim przebywają wielkie okręty. Także w obaleniu cesarstwa w Brazylii (w r. 1900) marynarka wzięła główny udział.

(Telegramy).

Paryż. Agencja Havasa donosi z Rio de Janeiro: Posiedzenie parlamentu, które roz- poczęło się o godz. 1 w południe, ma prze- bieg bardzo burzliwy. W ciągu posiedzenia przyszło do bójek między posłami.

Zbuntowane okręty, które przed wjazdem do portu oczekiwały na wiadomość o uchwalę amnestyjnej, odjechały na pełne morze w nie- wiadomym kierunku.

Paryż. Agencja Havasa donosi z Rio de Janeiro pod datą wczorajszą: Z powodu uchwalenia amnestyi i zezwolenia na zniesie- nie kar cielesnych, oraz pomnożenia stanu załogi, zbuntowani poddali się. Porządek przywrócono.

Londyn. Donoszą z Rio de Janeiro, że przed podpisaniem amnestyi przez prezydenta przy- był jeden z oficerów jako pełnomocnik, aby ułożyć się z marynarzami o warunki podda- nia. Zażądano zniesienia kary cielesnej, le-pszego wikt, lepszego żołdu i zapewnienia bezkarności. Kiedy rząd w pierwszej chwili na to się nie zgodził, marynarze innych ok- rętów zaczęli również grozić. Senat zgodził się na te warunki, ale Izba poselska długo się wahała, wreszcie pod presją i ona ule- gła. Kursuje pogłoska, że w buncie maryna- rzy pewną rolę odegrał jeden z ministrów.

Wiedeń. Brazylijski poseł otrzymał depezę z Rio de Janeiro, że bunt marynarzy nie ma zna- czenia politycznego.

Rio de Janeiro. Izba uchwaliła amne- styę 114 głosami przeciw 23. Prezydent Fonseca natychmiast ją sankcyonował i wy- stał dep. Carvalho na pokład okrętu wojen- nego „San Paolo“ dla przeprowadzenia ukła- dów ze zbuntowanymi.

Przegląd polityczny.

Nie wszyscy są tak szczęśliwi jak Wil- helm. W parlamencie niemieckim znów poruszyli socjaliści kwestję drożyzny. Tow. poseł Emmel, uzasadniając odnośną inter- pelację socjalistyczną, zwrócił uwagę, iż nawet sam rząd uznał istnienie fatalnych warunków drożyznianych, podwyższając pensye urzędnikom. Co więcej, nawet król pruski przystąpił był sam do walki cenni- kowej, chociaż otrzymywał dziennie, je- żeli przyjmujemy na rok 300 dni roboczych — 52.000 marek. (Mowa tu o podwyższeniu listy cywilnej cesarzowi Wilhelmowi, jako królowi pruskiemu, czego się od sejmu pruskiego był domagał.)

Robotnicy, ciągnął dalej tow. Emmel, nie są przy swoich walkach cennikowych tak szczęśliwi. Ba, nawet przez mobilizację różnych wyrzutków usiłuje się im te wal- kę o poprawę bytu jak najbardziej utru- dniać.

Przegląd społeczny.

Ostrzeżenie. Z Morawskiej Ostrawy piszą nam: Wszystkich robotników, po- szukujących pracy, ostrzegamy przed przyjmowaniem pracy na szybach Jan i Józef w Polskiej Ostrawie.

Od początku r. 1910 zaczęto systematycznie obniżać robotnikom na szybko Jana i Józefa zarobki. Od kilku już miesięcy prowadzą tutejsi górnicy z kierownictwem szybów nieustanną walkę o lepszy zaro- bek. Na licznych zebraniach protestowali górnicy przeciw temu i uchwalili żądania, które delegaci przedkładali kierownictwu szybów. Ponieważ jednak wszelkie prote- sty, skargi i żądania, zanoszone do kiero- wników szybów, nie nie pomagały, zwró- cili się górnicy przed dwoma miesiącami wprost do dyrekcji kopalń kolei północnej w Wiedniu. Wysłali do Wiednia deputa- cję. Po deputacyi, zamiast urzeczywistnie-

MAGAZYN MEDYCZNY firmy:

Dr Bolesław Drobner, Kraków, pl. Szczepański 2

poleca „Dział kobiecy“. Ekspedycja kobieca. Wata — bandaże. Opaski miesięczne — wkłady do tychże. swój bogato zaopatrzony Opaski brzuszne — absorbitorya — pessary — przepłuczki — hegary.

Kompletne wyprawy dla położnic.

Wagi dla niemowląt (do wypożyczania).

nia przyrzeczonego im poprawienia zarobków, wyrzucono przewodniczącego delegatów, członka owej deputacji, górnika Jana Szewczyka, z pracy. Takim postępowaniem doprowadzili panowie do tego, że zdrowi górnicy uciekają z kopalni, nie chcąc dobrowolnie umorzyć się głodem.

Dziś kierownictwu szybow górników już brakuje, dlatego wysłała różnych agentów do Galicji, którzy obiecankami wysokiego zarobku itp. starają się zyskać nowych robotników.

Zarobki na szybach Jana i Józefa w Polskiej Ostrawie są z całego zagłębia najgorsze. Wynoszą one od 3—4 K na zmianę dla starszego górnika. Nowicjus zarobi jeszcze mniej. W całym rewirze panuje straszna drożyzna; sam wikt jednego robotnika kosztuje od 50—60 K miesięcznie. Praca w górnictwie jest wszędzie bardzo wysiłającą i niebezpieczną, a tem więcej na szybie Jana i Józefa w Polskiej Ostrawie.

Wszystko to, co tutaj poruszyliśmy, zmusza nas do obowiązku ostrzedz wszystkich robotników przed niesumieniami agentami, którzy różnymi podstępami bałamuca robotników i ściągają ich do Ostrawy na jeszcze gorszy głód i poniewierkę.

Niechaj zatem żaden robotnik nie przyjmuje pracy na szybach Jan i Józef w Polskiej Ostrawie.

Komitet rewirowy Unii górników.

MAŁY FELIETON.

Z cyklu: „Moja baba, czyli księżę gospodyni”.

Proboszcz w opatach z racji modernizmu.

Gospodyni:

Co to jegomść taki siedzi struty?

Czy jesz z dzisiaj piękną nową buty, Czy może kawa?...

Proboszcz (opryskliwie):

Kawa, nie kawa, wcale inna sprawa, Nie lubię baby, kiedy za ciekawa!

Gospodyni (oburzona):

Co to od babów zaraz na mnie fuka! A kto mu radzi? Patrzenie, harda stuka!

Proboszcz (łagodnie):

Moja Marcyś, ja w takim kłopotcie, Jak stara szkap, co ugrzęźnie w błocie...

Pierw mi oto

(wskazując na wezwanie konsystorza)

masz jechać do miasta,

Być w konsystorzu, tam przysiądź i basta...

Gospodyni (jeszcze nie udobruchana):

A ksiądz to niby na Kraków nielasy?

Włókiły się ciągle, choćby w takie czasy. (Wskazuje na śnieżycę).

A ja tu biedna,

Jak ta sierotka, ostaję się jedna!

A nocka, chociaż głowę wtulę w pierze,

To ino płaczę, to mówię pacierze,

To skokiem wstaję — podkasać firanki:

Spojrzyć — posłuchać, czy nie brzęczą sanki?

Proboszcz (przechodząc w ton bardzo uprzejmy):

Moja Marcycho, o tem mówmy potem,

A teraz chciałbym dzielić się kłopotem.

(Czyta znów zdenerwowany).

Moder... Moder... napewno się zbliżają!

Niechże ich! — jak to pisać niewyrażnie!

Moja Marcycho, moją ty kochana,

Czytujesz zawsze gazetkę od rana,

Czy nie pamiętasz, co to... moder... nica.

Czy to bies nowy, czy też czarownica?

Bo mam odprysnąć się onej poczwary

Dla dobra — pisać — Kościół i wiary.

Gospodyni (tryumfując):

Moder... jakże ja.. Wiem — to herezja,

Od której broń nas Chryste i Maryja!

Proboszcz (uradowany):

Co za mądra głowa!

Powiadam: wszystko pamięta do słowa!

Wiesz — jechać muszę, lecz zamknę ci usta;

Zwiozę gościniec — będzie piękna chusta!

X Z.

Z literatury i sztuki.

St. Przybyszewski. „Szopen a Naród”. Kraków 1910, spółka nakładowa „Książka”. — Z pośród szeregu wydawnictw jubileuszowych zwraca ta niewielka broszurka na siebie uwagę przede wszystkim jako głos nie fachowca muzyką, ale pisarza i władcy słowa, jednego z największych

pośród żyjących, z tego też tylko punktu patrząc, jako na „osobisty i skromny wyraz złozonego hołdu dla nieśmiertelnego wieszca i Duszy Narodu, której Szopen jest widomem objawieniem” możemy wyłączyć tę publikację z szeregu mających tylko „jubileuszowe życie”. Jako impresjonista dał Przybyszewski parę ilustracji słownych do utworów Chopina (mazurek op. 41 N 1., polonez As-dur, fis-moll i sonata B-moll), i olśniewających formą i siłą wypowiedzenia, ale przyjmując nawet najszerszą indywidualność pojęcia, razi w niektórych z nich niezgodna z subtelną i seficką w największym tragicznie jednak nie brutalną Muzą Chopina bezwzględność i demoniczność języka Przybyszewskiego. Obok b. trafnych uwag o sztuce i muzyce wogóle znajdujemy jednak i szczegółowe, na które chyba tylko pobłażliwie patrzeć wypada, nie pytając, czy wolno było autorowi w dziedzinie muzyki i jej gałęzi teoretycznych będącemu dyletantem czy amatorem, wydawać sąd (rola George Sand, czemu Ch. nie pisał na orkiestrę i t. d.)

Broszurę tę, wydaną nakładem „Książki” a odbitą w „Drukarni ludowej” cechuje i strona zewnętrzna, która wykwinutą starannością w druku, rysunkach na okładkach i winietach (W. Jastrzębowski) świadczy nie tylko chlubnie o poziomie artystycznym wydawców i sprawności wykonawców, ale dowodzi, że bynajmniej niżej od zagranicznych zakładów nasze nie stoja.

T. Ch.

WIELKI ILUSTROWANY KALENDARZ ROBOTNICZY NA ROK 1911

JUŻ WYSZEDŁ!

Kieszonkowy KALENDARZYK ROBOTNICZY JUŻ WYSZEDŁ!

Zamawiać należy tylko w Drukarni Ludowej
Kraków, ulica Filipa 11.

Rada państwa.

Wiedeń, 26 listopada.

W dalszym ciągu wczorajszego posiedzenia w dyskusji nad

wnioskami drożynianymi

zabrał głos minister handlu dr Weisskirchner, który mawiał brak i drożyznę mięsa, które stłły się wprost groźne. Minister podał do wiadomości zarządzenia rządu, aby drożyzna o ile możności zapobiedz i zaznaczył, że drżyna mięsa nie jest zjawiskiem lokalnym, ani odosobnionem, nie można jej tedy z kompleksu (głównie kwestyj ekonomicznych wyłączyć, ale zastanowić się nad nią łącznie z innymi okolicznościami. Traktat handlowy z Serbią nie mógł jeszcze wejść w życie z powodu braku rzeźni; zarządzenia w sprawie zniesienia taryf i ulepszeń targowych pozostały dotąd bez skutku. Rząd zgodził się na import pewnego kontyngentu mięsa argentyńskiego, ale musi szukać porozumienia z Węgrami.

Minister skonstatował, że konieczne jest podniesienie wewnętrznego chowu bydła, aby trwale można zapobiedz brakowi mięsa. Import mięsa argentyńskiego uważa rząd za zarządzenie z konieczności. Rząd będzie się starał rozwinąć traktaty handlowe z państwami bałkańskimi i razem z parlamentem uczynić wszystko, aby wszystkie korzenie złego wypłynęły. Należy przede wszystkim dążyć więcej sposobności do pracy i dlatego minister apeluje do Izby, aby szybko załatwiła sprawę traktatów handlowych.

Posel tow. Grigorowici polemizował z wywodami ministra handlu, któremu zarzucił popieranie interesów kół agrarnych. Mowca przedstawił nędzę ponajbardziej na Bukowinie i domagał się zaiesienia przymsu paszportowego w komunikacji z Rumunią i zniesienia taryf. Dalej krytykował s o b rozdałni twa robót publicznych na Bukowinie i domagał się, aby głównie zatrudniano robotników miejscowych.

Mowa posła tow. Liebermana.

Posel tow. dr Lieberman sądzi, że rząd obecny okazuje parlamentowi najsłabszą po-

gardę. Ludność spodziewa się po parlamencie, że odzyska swą potęgę wobec rządu i przeciwstawi mu wolę ludu. Prezydent ministrów, zamiast apelować do parlamentu o konieczności państwowe, co zakrawa na drwiny, i wygłaszać tu kazania, niech spełnia swoje obowiązki i nie gromadzi zbrodni na zbrodniach wobec parlamentu. Jeżeli środki żywności są tak drogie, a wskutek nędzy mieszkaniowej setki tysięcy dzieci robotniczych i włóczęgich wymierają, to zarządzenia przeciw drożyznie są najświętszym obowiązkiem rządu

Główną koniecznością państwową jest uprawianie zdrowej polityki wobec stanu średniego. Wobec licznych zestawień, jakie tu minister handlu czynił z Anglią, należy zażnać, że dopiero przed kilku dniami z dumą ogłoszono tam światu, iż angielski rząd znalazł pieniądze na politykę wobec stanu średniego. W porównaniu z expozé angielskiego ministra skarbu wczorajsze expozé Bilńskiego przedstawia się strasznie, gdyż niema w niem żadnej politycznej idei Angielski minister zapowiedział ubezpieczenie bezrobotnych, co ma obciążyć budżet 42 milionami, a zapomniał jeszcze dodać, że w ostatnich 4 latach płace w Anglii poszły o 40% w górę, zaś ceny żywności spadły o 24%.

Nasz obecny gabinet okazuje

energję tylko w paraliżowaniu dążeń ku reformom społecznym.

Austriacki minister skarbu jest tylko po to by kupować karabiny maszynowe i „Dreadnoughty”; nie rozumie zaś tego, że teraz na pierwszym planie zainteresowania społecznego jest reforma mieszkaniowa. Żądana na ten cel suma 60 milionów jest raczej za małą.

Paraliżowanie spekulacji mieszkaniowej należałoby właściwie do władz gminnych, ale tu na przeszkodzie stoją przestarzałe ordynacje gminne. Jeżeli minister skarbu nie chce reformy mieszkaniowej przeciw państwu, to niech się wraz z socjalnymi demokratami postara o przeprowadzenie

powszechnego prawa głosowania do gmin

(Oklaski na ławach soc. dem.). Ale droga do zdemokratyzowania ordynacji gminnej prowadzi przez zdemokratyzowanie sejm; w tym zaś kierunku rząd zamknął się w zasadniczym oświadczeniu, odmawiającem obywatelom państwa równouprawnienia w zakresie praw wyborczych do sejm. Rząd nie powinienby tolerować tego

szacherstwa z reformą wyborczą,

jakiego się dopuszcza sejm galicyjski. Ta mieszanina pluralności, proporcjonalności i głupoty, jaka przyszła do skutku przy pomocy wiarołomnych demokratów niema przykładu w całej Austrii. Przyszła do skutku pod egidą namiestnika, który nie miał czasu zajmować się tą sprawą, bo musiał się opiekować arystokratyczną oligarchią.

Jednem pociągnięciem pióra

odjął chleb 10 000 starych szynkarzy.

Temu nie można nic zarzucić, gdyby mu szło o zatamowanie opilstwa, ale namiestnik w miejsce ich postawił szlachciców, a przytem jeszcze obstało, by wszyscy konseryonaryusze wykonywali ten przemysł osobnie. (Wesołość).

Minister handlu traktował kwestję drożyzny mięsa ze stanowiska wiedeńskiego. Rzekł on, że zniesienie taryf kolejowych wcale nie wpłynęło na ceny mięsa. Ale w Galicji było inaczej; tam z powodu zniesienia taryf wyłacznie do Wiednia.

ceny mięsa poszły zaraz w górę.

Reprezentanci Galicji wołają o zniesienie taryf kolejowych na całym obszarze państwa; żądają importu mięsa argentyńskiego dla całego państwa, dla miast wielkich i małych. (Oklaski)

Po przemówieniu posła Erba posiedzenie o godz. 4:30 zamknięto. Następne dziś o godzinie 11 rano.

Komisje parlamentarne.

Komisja drożyniana

odbyła wczoraj posiedzenie, na którym przyjęto zasadniczy wniosek co do importu mięsa argentyńskiego 24 głosami przeciw 17. — Wniosek co do nieograniczonego importu odrzucono 26 głosami przeciw 16; wniosek by import mięsa argentyńskiego dopuścić po 31 grudnia 1911, przyjęto; wniosek co do zniesienia cła na mięso, oraz wniosek, by postarać się o zaopatrzenie mniejszych miast w zamorskie mięso, wreszcie i inne wnioski w sprawie podniesienia produkcji bydła, spo-

ządzenia wagonów z chłodniami itd., przyjęto.

Posel tow. Reuman zgłosił swój wniosek co do nieograniczonego importu mięsa zamorskiego jako wotum mniejszości.

O ubezpieczenie społeczne.

Na wczorajszym posiedzeniu subkomitetu dla ubezpieczenia społecznego poseł Stran-sky (rad. niem.) zastrzegł się przeciw podniesionemu publicznie zarzutowi, jakoby komisya nie odbywała posiedzeń.

Przewodniczący poseł Buzek stwierdził, że kilkunastu członków aż do ostatniego czasu musiało brać udział w posiedzeniach sejmów.

Potem omawiano sprawę ubezpieczenia górników od wypadków, mianowicie najpierw zasadniczą kwestję, czy ubezpieczenie to należy przekażać terytoralnemu towarzystwu dla ubezpieczeń, czy też specjalnemu zakładowi zawodowego stowarzyszenia. W tej sprawie okazały się daleko idące różnice zdań.

Przeciw opilstwu.

Komisja społeczno-polityczna obradowała wczoraj nad ustawą o opilstwie. § 21 przyjęto po dyskusji w następującem brzmieniu:

„Kto w stanie pijanym dokonywa czynności, które bez specjalnej uwagi mogą narazić drugą osobę na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia, karany będzie za przekroczenie aresztem od 1 dnia do 6 tygodni, lub grzywną od 10 do 500 K.”

Demonstracja przeciw drożyznie.

Po posiedzeniu parlamentu tłum liczący około 1000 osób przaciągał przed gmachem parlamentu, niosąc tablice. Była to demonstracja przeciw drożyznie. Skoasynowana policja nie miała powodu do interwencji.

Sobotnie posiedzenie Izby posłów.

Wiedeń, 26 listopada.

Izba posłów prowadzi dziś dalszą dyskusję nad sprawozdaniem komisji drożynianej. Przemawia poseł Fressl.

Ponieważ pierwsze wydanie „Latarni” p. t. „Tajemnice klasztoru na Jasnej Górze” zostało w kilkudziesięciu tysiącach egzemplarzy rozsprzedane i jest zupełnie wyczerpane, przeto

wyszło z druku

drugie wydanie, uzupełnione, znacznie powiększone, z licznymi fotografiami, pod tytułem:

„Zbrodnie mnichów jasnogórskich”.

Cena 15 hal. — z przesyłką 20 hal.

Do nabycia u wszystkich kolporterów partyjnych, oraz w administracji „Życia” w Krakowie, ul. Straszewskiego 20.

KRONIKA.

Kraków 26 listopada.

Filla Administracji „Naprzodu”, dla udogodnienia towarzyszom prenumeraty i odbierania, jakoteż nabywania naszego pisma, została otwarta w Związku stowarzyszeń robotniczych, mianowicie w robotniczej spółce spożywczej „Naprzód” (Zwierzyniecka 10, I piętro). Można tam składać prenumeratę tygodniową i miesięczną, a także nabywać pojedyncze egzemplarze „Naprzodu”.

Robotnicze stowarzyszenie spożywcze „Naprzód” otwarte codziennie wieczorem od godziny 6 do 9. w niedziele i święta od godz. 8 do 11 rano.

Również można nabywać oddzielne numery „Naprzodu” w robotniczej spółce spożywczej „Naprzód” w Dębnikach (ul. Pocztowa 15) Sklep spółki w Dębnikach otwarty cały dzień od godziny 6 rano do 9 wieczór.

Administracja „Naprzodu”.

„Kurier warszawski” po ukazie senatu krakowskiego. „Kurier warszawski” jest pi-smem o subelitym — węchu. Z usługnym pośpiechem wśród pokłonów przedrukował on był ukaz krakowski senatu...

Dłś jednak już ma pewne wątpliwości. Przekuwając z „Czasu” ów długi „pół-urzędowy” komentarz do ukazu wyczuł w nim tę nutę wzmawiania przż senat słusznś i swego stanowiska, nutę pokrewną...

Na Gwiazdkę

GRAMOFON

Ulgi w spłatach ratalnych!!!

jest najpiękniejszym
PODARKIEM

Gramofon
Gramofon
Gramofon
Gramofon
Gramofon
Gramofonowe

nasz otwiera śpiew, deklamację, śmiech itp., bawi starych i młodych. Innej marki okazuje się po nabyciu bezwartościowym i każdy kupuje później gramofon z marką „aniotek piskaczy” jako jedynie doskonały i poleca go swoim znajomym. oryginalny z marką „aniotek piskaczy” gra zupełnie bez szmeru, wyraźnie i przyjemnie dla ucha z marką „aniotek piskaczy” gra zapomocą igły lub bez igły. koncertowy z 5 płyt. tj. 10 zdjęć kosztuje 50 K. płyty z marką „aniotek piskaczy” nie chęrczą, nie ulegają zniszczeniu i wysłuchasz się z prawdziwą przyjemnością.

Generalny zastępca akc. Tow. Gramofonów w Londynie

Józef Weksler

Lwów
ul. Sykstuska 2.
Telefon 1560.

Kraków
ul. Grodzka 71.
Telefon 1241.

Wszelkie płyty prócz marki „aniotek piskaczy” kosztują 2 K. Katalogi wysyła się darmo i opłatnie.

usprawiedliwianiu się. Tyle mu tylko było potrzeba! Pełną w lot, że ta „opinia“, o którą mu zawsze chodzi — musi być z senatem w niezupelną harmonii.

Więc do słów, przedtem wyłączenie cukrowych, dosypał teraz i szczyptę gorczycy... Piszcie tedy (Nr. 325):

„Ale wobec surowości i szybkości senatu akademickiego, który nie czekając wcale, czy młodzież postępową spełni istotnie swoje groźby i powtórzy swe karygodne wybrki, oddał studentów pod sąd trybunałów państwowych, nasuwa się jednak pytanie, czy senat krakowski postąpiłby z równą bezwzględnością i stanowczością, gdyby chodziło o burdę młodzieży klerykalnej na wykładzie profesora liberalnego? Znając stosunki krakowskie, nie możemy obronić się pewnym wątpliwym w tym względzie.“

Komitet reformy szkoły ludowej donosi: W niedzielę 20 b. m. odbyło się w Wiedniu drugie z rzędu posiedzenie delegatów „Komitetu reformy szkoły ludowej“. Delegaci zdali sprawę z dotychczasowej akcyi, podjęli celem przeprowadzenia reformy szkoły ludowej we wszystkich krajach koronnych. W dyskusyi, podczas której każdy z delegatów przedstawił stan szkolnictwa w swoim kraju, okazało się, jak doniosłą jest praca kulturalna, podjęta przez Komitet reformy szkoły ludowej.

W szczególności przyjęto z uznaniem do wiadomości sprawozdanie delegata wszystkich organizacji czeskich, który podniósł, że na przesłane kwestyonaryusze w sprawie reformy szkoły ludowej nadesłało odpowiedzi 75% ogółu nauczycielstwa czeskiego. Z zadowolaniem przyjęto również sprawozdanie delegata „Krajowego Związku nauczycielstwa w Galicji“, z którego wynikało, że wśród nauczycielstwa polskiego akcyja w sprawie reformy szkolnictwa ludowego postępuje, o czem między innymi świadczy przeszło 1250 nadesłanych kwestyonaryuszy z odpowiedziami.

Po przeprowadzeniu dyskusyi w sprawie wzmocnienia organizacji, uchwalono, ażeby po zebraniu i opublikowaniu materiału statystycznego, urządzono w każdym kraju wiec oświatowe. Postanowiono również rozpocząć akcyę wśród rodziców dzieci szkolnych i zająć się rozesłaniem odpowiednio ułożonych kwestyonaryuszy, aby jak najszersze warstwy społeczeństwa pozyskać dla reformy szkoły ludowej w duchu szczerze narodowym i postępowym.

W końcu przewodniczący dr Goldscheid podziękował delegatom za ich dotychczasowe trudy i wezwał ich, aby i nadal pracowali nad rozpoczęciem dzieła dla dobra szkoły ludowej, która obecnie wysuwa się na pierwszy plan w życiu społecznym każdego kulturalnego narodu.

Na posiedzeniu tem reprezentowali krajowy Związek naucz. lud. w Galicji pp. Stanisław Nowak, prezes Związku, Henryk Kanarek i Józef Robak.

Nowiny krakowskie.

Wieczór listopadowy. W niedzielę 27 b. m. odbędzie się w sali hotelu Saskiego o godz. 7 1/2 wieczór na dochód Uniwersytetu Ludowego wieczór listopadowy ze współudziałem znanych sił literackich i artystycznych. Udział przyrzekli: prof. Wiśniowski (odezwy o wpływie powstania listopadowego na literaturę polską), p. Wanda Jarszewska (deklamacya), p. Paszkowski (wielonośce), p. Rozenblum (fortepian), oraz chór.

Doborowy program, jakoteż szlachetny cel winny zachęcić szerszą publiczność do pomocy wieczorowi, który przyczyni się do umiłowienia zadań Uniwersytetu Ludowego.

Bilety wcześniej do nabycia w Czytelnii Uniwersytetu Ludowego (ul. Szewska 16, I p.) a w dzień wieczoru przy kasie.

Odezwy Bolesława Limanowskiego pod tytułem: „O powstaniu listopadowym“ odbędzie się dnia 27 b. m. w sali Muzeum techniczno-przemysłowego na korzyść oddziału młodzieży przy Uniwersytecie ludowym.

W sprawie Trudnowskiego, wbrew dotychczasowemu pogłoskowi, akta nie zostały jeszcze oddane do sądziego śledczego dra Bosowskiego, lecz znajdują się u przewodniczącego rozprawy nadradcy Jasiewicz. Obróńca oskarżonych dr Marek wniósł obszerny memoriał do ministra sprawiedliwości, w którym przedstawił sposób prowadzenia śledztwa tak, jak wyszło na jaw na rozprawie, oraz podniósł cały szereg innych istotnych nieformalności, popełnionych w tej sprawie przez sądziego dra Bosowskiego a na rozprawie z powodu jej odroczenia jeszcze nie ujawnionych. W piśmie tem do ministra prosił dr Marek o przydzielenie tej sprawy innemu sądziemu, albowiem wobec prowadze-

nia dalszego śledztwa w myśl uchwały trybunału w kierunku szpiegostwa, — obróńca nie byłby w możności przedłożyć faktów szpiegostwa Rybaka drowi Bosowskiemu do badania, zwłaszcza gdy los całego szeregu osób z Królestwa łatwo mógłby być narażony. Również interesa państwowe przy dalszym śledztwie wchodzić będą w grę, a wszystko to wymaga ze strony sądziego śledczego niezwyklej oględności i zaufania doń stron.

Jak się dowiadujemy, minister sprawiedliwości zażądać ma od krakowskiego sądu aktów Trudnowskiego dla zbadania zarzutów, przeciw drowi Bosowskiemu podniesionych.

Porządek dzienny poniedziałkowego posiedzenia Rady miasta obejmuje następujące sprawy: 1) ustanowienie etatu służby wodociągowej, 2) inwestycje wodociągowe i elektryczne w przyłączonych gminach, 3) budowa domów mieszkalnych dla służby elektrycznej, 4) regulacje ulic, 5) wybór 36 członków wydziału Kasy oszczędności. 6) posiedzenie poufne.

Koncerty muzyki wojskowej od 1 grudnia b. r. aż do końca kwietnia roku przyszłego odbywać się będą w każdy czwartek na plan-tacyach przed gmachem starostwa od godz. 3 do 4 po południu, a w każdą niedzielę w Rynku głównym naprzeciw pałacu Spiskiego od godz. 12 do 1 w południe. Przygrywać będą naprzemian orkiestry 13, 20, 56, 93 i 100 pułku piechoty.

Z wystawy. W pałacu Towarzystwa przy jaciół sztuk pięknych w Krakowie dotychczasowa wystawa rzeźb i obrazów zostanie zamkniętą już w najbliższy poniedziałek (28 listopada), poczem na salach wystawowych urządzoną będzie z dniem 1 grudnia nowa, tak zwana gwiazdkowa wystawa, na którą artyści nadsyłają po dwa wyborowe dzieła. Wskutek właśnie tego wystawa obiecuje się być wyjątkowo urozmaiconą, a przeznaczoną jest do zakupu dzieł sztuki dla muzeów, do losowania i celem ułatwienia wyboru kupujących dzieła sztuki publiczności przed zbliżającymi się świętami, kiedy to ruch transakcyjny zazwyczaj bardzo się ożywia.

W ostatnim miesiącu zakupiono na wystawie 7 obrazów p. Włodzimierza Tetmayera, 1 Antoniego Procajłowicza, 1 Zbigniewa Proszki, 1 Stanisława Paciorka, tudzież ośm akwafort F. Jabieżyńskiego. Nadto dyrekcja Towarzystwa zakupiła do rozlosowania między członków obraz p. Gwoździeckiego.

Porządki magistrackie. Jeden z robotników, zamieszkałych na Zwierzyńcu, zajmował się pogrzebem dziecka siostry swej żony. Lekarz obwodowy p. dr Komorowski policzył mu taką I klasy, która odnosi się do ludzi bardzo zamożnych, a nie taką IV klasy. Co gorsza — w magistracie zapłacił za pokładne, ksiądz zaś na Zwierzyńcu kazał mu drugi raz zapłacić za pokładne. A więc w Wielkim Krakowie trzeba płacić aż za dwa (!) groby. Możeby magistrat zarządził, aby tym praktykom położono kres.

Nowy statut Akademii sztuk pięknych został ogłoszony we wczorajszej urzędowej „Wiener Ztg“ w formie rozporządzenia ministerstwa oświaty.

Hyena. Wczoraj aresztowano 19 letniego Józefa Susuła, który obrał sobie siedzibę w handlu p. Kulczyńskiego przy ul. Floryańskiej i okradał przychodzących tam emigrantów z Prus. Wczoraj złapano go na gorącym uczynku i poprowadzono „pod telegraf“, ale po drodze uciekł.

Wypadek kolejowy. Wczoraj wieczór krążyła w mieście pogłoska o wypadku kolejowym niedaleko Krakowa. Okazało się, że o godz. 6 wieczór pociąg towarowy Nr 1184 przyjeżdżał na stację Skawina wykoł się z powodu złego ustawienia zwrotnicy. Pięć wagonów wyskoczyło z szyn i zawaliły tor w kierunku Kalwarii. Na miejsce wyjechała komisja kolejowa z Krakowa. Ze służby pociągu nikt nie został uszkodzony.

Porządki kolejowe. Skargi służby i podurzędników kolei państwowej na lichotę, złe wykonanie, a co najważniejsza na wielkie spóźnienia w dostarczaniu mundurów są tak częste, że ludzie albo muszą kupować ubrania służbowe, albo świecą kolanami lub łokciami, jak przysłało na usługi kolei państwowej. Istnieją wyraźne przepisy, kiedy należy i jakie ubranie wydawać, ale też na tem się kończy. W rzeczywistości istnieje niepraktykowany w innych instytucjach nielad, a kiedy funkcyonariusze na to użaleją się, to pośrednie władze składają winę na dyrekcję, ta zaś na ministerstwo. Niedosć, że się munda na czas nie otrzymuje, to jeszcze co pewien czas urząda się rewizyę ubrań, której niema, lub które z lichoty dawno dyabli wzięli.

I tak 1 października należało wydać nowe

mundury, a zamiast tego na stacyi Podgórze Płaszów ogłoszono nakaz, aby wszyscy funkcyonariusze przynieśli ubrania do wizytacji. Ubrań niema, ale za to już drugi raz w jednym półroczu maltretuje się personal, aby znosił szmaty, które są zasmarowane. Ponieważ ukaz ten powołuje się na dyrekcyę, należy się jej zapytać, dlaczego nie wydaje służbie ubrań, a dręcząc ją niepotrzebną rewizyą?

Podjeżrana para. W jednym z hotelów za-aresztowano parę, która zameldowała się jako Witold Antoniewicz z żoną. Jak śledztwo wykazało, mężczyzną jest 26 letni Władysław Adamski z Pleszewa (W. Ks. Poznańskie), a kobietą 24 letnią Helena Maier z Schöneck (Prusy wschodnie). Maierówna była buchalterką w handlu Briggera w Münsterberg, gdzie dopuściła się większych malwersacyi. Gdy one wyszły na jaw, pokryła szkodę w wysokości 5000 marek, ale potem wyszły na jaw nowe malwersacje, wobec czego uciekła ze swym — jak sądzą — kochankiem Adamskim.

Z Towarzystwa muzycznego. Trzeci koncert symfoniczny odbędzie się dnia 7 grudnia pod znakiem Brahmsa. Wielki kompozytor niemiecki, niezwykle ceniony, jako przedstawiciel odrodzenia stylu klasycznego, jako wytwórny kontynuator upadającej w ostatniej epoce muzycznej formy symfonii w duchu Beethovena, reprezentowany będzie w najpiękniejszej swej symfonii Nr 4 E-mol, w której znawcy widzą najczystsze pierwiastki tej niepospolitej indywidualności muzycznej, dalej w „Uwerturze tragicznej“ i w jednym z najpiękniejszych dzieł wokalo-instrumentalnych w „Pieśni przeznaczona“ (Schicksalslied), w której przeciwstawienie idei śmierci i wiecznego żywota jest wyrażone z genialnym wprost odczuciem. Altnory fortepianowe wykona pani Abramowicz Meyerowa.

Trzy koncerty symfoniczne. Orkiestra monachijska (dawn. Kalma) przybywa w tym roku do Krakowa na trzy koncerty, które odbędą się w dniach 11, 15 i 17 grudnia pod kierunkiem stałego dyrygenta orkiestry, dobrze znanego u nas Josefa Lassalle'a. Orkiestra przybędzie do Krakowa w pełnej sile 70 muzyków. Programy na poszczególne dni są następujące:

I. J. F. Haendel: Suita D-moll. — Beethoven: Symfonia VIII. — R. Wagner: Wstęp do „Parsifala“. — M. Karłowicz: Rapsodia litewska.

II. Cezar Franck: Symfonia D-moll. — W. A. Mozart: Koncert strzypcowy G-dur. — L. Różycki: Anelli. — E. Chabrier: Espagne.

III. R. Wagner: a) Wstęp do „Lohengrina“. — b) Wstęp i zakończenie z „Tristana i Izoldy“. — F. Liszt: Symfonia „Faust“. („Chór mistyczny“ w zakończeniu symfonii wykona „Lutnia“ krakowska. Z wyjątkiem dzieł Beethovena i Wagnera wszystkie inne utwory, zamieszczone w programach, nie były dotąd nigdy wykonywane w Krakowie.

Zgubiono w piątek na ul. Długiej książkę służbową na Stanisława Gutę wystawioną wraz z świadectwem z podpisem hr. M. z Łuczanowic. Znalazcę uprasza się o oddanie na ul. Pędzichów 10, II. piętro, drzwi na prawo.

Repertuar teatru miejskiego.

Sobota: „Zawisza czarny“, sztuka w 4 odsłonach Juliusza Słowackiego (nowość).

Niedziela po południu: „Szczęście Frania“ (ceny zniesione do połowy).

Niedziela wieczór: „Zawisza czarny“.

Poniedziałek: „Zawisza czarny“.

Wtorek: „Noc listopadowa“.

Środa: „Wesele“ (popularne).

Czwartek: „Zawisza czarny“.

Piątek: „Śmierć Iwana Groźnego“.

Sobota: „Rusałka“, komedia w 4 aktach Stefana Krzywoszewskiego (nowość).

Niedziela po południu: „Komedia o człowieku, który zaślubił niemowlę“ i „Komedia o człowieku, który redagował gazetę rolniczą“ (ceny zniesione do połowy).

Niedziela wieczór: „Rusałka“.

Poniedziałek: „Złoty wiek rycerstwa“.

Repertuar teatru ludowego.

Sobota: „Zmartwychwstanie“ Tolstoja. (Odczyt o Tolstoju wygłosi K. Czapinski).

Niedziela po południu: „Wenus w Krakowie“.

Niedziela wieczór: „Zmartwychwstanie“.

Uniwersytet ludowy im. A. Mickiewicza (ul. Szewska 16, I p.).

Biuro otwarte od godz. 5—7 wieczorem, Czytelnia pism od godz. 11—1 i od 4—9, Biblioteka od godz. 12—1 i od 5—9.

W sali Muzeum techniczno-przemysłowego (ulica Franciszkańska) w niedzielę o godz. 7 wieczorem: p. Kazimierz Czapinski: „Etyka a współczesny ruch społeczny“.

W sali Muzeum techniczno-przemysłowego (ulica Franciszkańska) w poniedziałek o godz. 7 wieczorem: p. M. Markowska: „Filareci i promieniści na Litwie i związki tajne w Królestwie“ (z cyklu: „Wiek XIX“).

Z kraju.

Samobójstwa na prowincyi. Z Tarnowa donoszą: We czwartek rano około godz. 10 powiesiła się na drabinie we własnym mieszkaniu kobieta 40 letnia, matka kilkorga dojrzałych dzieci, Krawczykowa, żona dozorczy więźniów w tutejszym sądzie obwodowym. Denatka była rano w Rynku, a po powrocie nie zastawszy nikogo w mieszkaniu popełniła samobójstwo. Nosiła się ona od dłuższego czasu z zamiarem samobójczym i tylko zapobiegliwość dzieci zdołała niebezpieczeństwo odwieść.

Z Sambora donoszą: We środę w południe odebrał sobie życie wystrzałem z rewolweru Stanisław Witkowski, profesor tu-

tejszego gimnazjum, liczący lat 28, stanu wolnego.

Co było przyczyną targnięcia się na życie, trudno dociec. Wyjaśnią tę zagadkę może pozostawione listy do rodziny i znajomych.

Oskarżenie o przekupstwa. W Czerniowcach odbyła się rozprawa sądowa przeciw miejskiemu kierownikowi urzędu budowniczego, Wojciechowskiemu, który obwiniał całą prawię Radę miejską, w szczególności zaś członków niemieckich i rumuńskich, o przekupstwo. Wojciechowski, bawiąc we Wiedniu, zebrał rozmaite daty od firm, które otrzymały dostawy dla miasta Czerniowiec. Na tej podstawie obwiniał Radę miejską o korupcyę. 22 członków Rady wniosło przeciw niemu oskarżenie. Twierdzą oni, że Wojciechowski dowiedział się tylko, że jakiś faktor, nazwiskiem Schauer, nachodził firmy wiedeńskie, twierdząc, że jest w stanie przekupić radnych. Rozprawę odroczone dla powołania sześciu świadków.

Z zaboru rosyjskiego.

Zaciętość ślepaczy przeciw oskarżonemu o zbrojny napad bezdański. W warszawskim sądzie wojennym toczyła się sprawa Czesława Świrskiego — uczestnika głośnej sprawy bezdańskiej. Sprawa rozpatrywana była przy drzwiach zamkniętych, żadnych więc szczegółów ze sprawy prasa podać nie może.

Sprawa ta była już osądzoną przez wileński sąd wojenno-okręgowy — wówczas podniesioną była kwestya poczytalności. Przesłuchani eksperci, znane powagi lekarskie, uznali Świrskiego za niepoczytalnego. Sąd wojenny sprawę osądził, odrzucając ekspertyzę lekarską! Główny sąd wojenny skasował jednak wyrok sądu wileńskiego. Później powtórna ekspertyza lekarska przed sądem, złożona z powag sławy europejskiej — jak Jacobi — uznała również niepoczytalność.

Obecnie wezwano na ekspertów dyrektora szpitala w Tworkach Szabasznikowa i profesora uniwersytetu Czesnakowa.

Sąd wojenny po 3 dniowej rozprawie wydał wyrok, skazujący Świrskiego na osiedlenie.

Wyrok w sprawie politycznej. Dzienniki warszawskie donoszą: IV departament Izby sądowej warszawskiej z udziałem przedstawicieli stanów rozpoznawał sprawę obywatela amerykańskiego, Stefana Dąbrowskiego, oskarżonego o należenie do lewicy P. P. S. Dąbrowski był aresztowany z rozporządzenia „ochraay“ 5 kwietnia 1909 r. w mieszkaniu swoim przy ul. Kruczej 9. Przy rewizyi znaleziono kompromitujące listy, blankiety, proklamacye itd.

Dąbrowskiego skazano na osiedlenie. — Obronę wniósł adwokat przysięgły Wacław Makowski.

Z zaboru pruskiego.

Rzym w nagrodę wierności dla Wielkopolan zamianował biskupem sufraganiem gnieźnieńskim Niemca, ks. Kloske, dla osłabienia wszakże niechęci i uspienia czujności Niemca, umiającego po polsku i podobno nie-hakatyście...

Po takim Niemcu — łatwiej już będzie wpakować innego, byle się tylko utarło, że pod względem kościelnym Gniezno, jako łup, przynależy Niemcowi.

Ten podstęp rzymski chce fałszywymi pomnikami upiększyć „Głos narodu“, pisząc o nominacie: „Z pochodzenia Polak (sic), okazywał zawsze życzliwość wobec uczniów polskich i wogóle wobec narodowych żądań społeczeństwa polskiego“.

Takich wybiegów używać muszą klerykali, by dowieść — że Rzym sprzyja Polakom!

Ze świata.

Julia Bebel. Z Zurychu nadchodzi smutna wieść, że zmarła tam 23 b. m. Julia Bebel, żona przywódcy partii socjalistycznej w Niemczech, Augusta Bebla. Już w roku zeszłym zapadła poważnie na zdrowiu, lecz wzięła jeszcze udział w jubileuszu swego męża w Berlinie. Od lata mieszkała w Zurychu wraz z dziećmi i mężem, który wyjeżdżał jedynie na zjazd partynj w Magdeburgu.

Nieubłagana choreba, tocząca jej organizm, nieuleczalny rak, przeciął pasmo jej życia; śmierć jej wywołała wszędzie głęboki żal.

Zaręczona z Beblem w r. 1864, wyszła za niego w tymże roku, stojąc przez 46 lat przy jego boku wśród walk, jakie on musiał staczać. Dzięki swej dobroci umiała mu osłodzić przykre chwile walk i prześladowań, jakie na niego się sypały. Oto jak o niej pisze w swych pamiętnikach:

„Nie miałem powodu żałować mego małżeństwa. Bardziej kochającej, oddanej, pełnej

Główny skład Pathéphonów
S. Grudziński i T. Berger, Kraków,

Telef. 305. ■ Szewska 10. ■ Telef. 305.

Zastępują orkiestrę na zabawach. Świetne źródło dochodu i niezwykła atrakcyja dla restauracyi, kawiarni, gospod, stowarzyszeń. Co miesiąc nowe zdjęcia. Żądajcie cenników nowych zdjęć darmo i opłatnie. Naprawy i przeróbki we własnej pracowni. Kto raz posłyszał prawdziwy Pathéphon i poznał zalety naszego systemu, pozostaje na zawsze gorącym jego zwolennikiem.

PATHÉFON

jest najdoskonalszym instrumentem współczesnym. Gra bez zmiany igły, szafiem. Płyty 24 i 29 cm. nie zgrywają się prawie zupełnie, dlatego grają zawsze równo, :: czysto, głośno i bez chrapania. ::

NOWOŚĆ! Aparaty szafkowe salonowe. Płyty 50 cm. grające z potrójną siłą.

ofiarności nie mógłbym znaleźć. Jeżeli mogłem zdziałać to, co zdziałalem, to stało się to w pierwszej linii tylko dzięki jej nieustannej opiece i gotowości do pomocy. Przeżyła ona wiele ciężkich dni, miesięcy i lat, aż ukazało się jej słońce spokojniejszych czasów...

W współczuciu dla Bebla łączy się klasa pracująca całego świata.

Echa Macochłady: zdyskredytowany mebel. „Czas” donosi z Sosnowca, że osoba jakaś, pragnąca przewieźć sofę, znalazła się w nielada kłopotcie. Oto kolejno wzywani dorekarderze, ujrawszy ów mebel, zacinali konie i odjeżdżali, nie dając właścicielowi sofę przyjąć do słowa.

Nie pisze „Czas”, jakiej kondycji była ta osoba... Podobno był to jakiś po fachu kolega Macocha... Sama sofa, zdaje się, nie byłaby tak przerażała fiaków, ale sofa i ksiądz! Tedwie rzeczy wspólnie zadziałaniem wkręsiły w ich umysłach momentalnie jasnogórskie sprawy.

B. GABRYELSKA, Kraków, kupuje, sprzedaje i najmuje — fortepiany, pianina, harmonie i **phonole** — krajowe i zagraniczne, nowe i przebrane — za gotówkę i na spłaty — bez zaliczki.

Pomyślne skutki, jakie osiągnięto przy użyciu praskiej maści domowej w ciągu szeregu lat, zapewniły jej pierwsze miejsce wśród środków domowych. Łagodzące bóle, chłodzące i antyseptyczne działanie maści praskiej ma często rezultaty wprost zadziwiające, wskutek czego jej wytwórca B. Fragner, aptekarz i c. k. dostawca nadworny w Pradze, cieszy się ogromną sławą. Praską maść domową nabyć można we wszystkich tutejszych aptekach.

Pokrzywy.

Tragedya księdza Z.

Z Poznania do Krakowa wytyczna kultury Nie po płaszczyźnie pełza, lecz pnie się do góry

Tam dufa, że posiada nauki — na zbytek Tu czuje, że mu braknie — na własny użytek.

Statysta, a statysta.

1) Statystą zwan był umysł o szerszym pokroju.

2) Statysta — człek nieważny w teatralnym stroju

...Dzisiaj statysta w todze rozmyśla ponuro, Czy ma on rangę pierwszą, czyli rangę wtórą?

Z różnych stron.

Rozprawa z „głodnym dysblem”. — Podstęp egzekutora. — Kobiety burajstrami. — Sensacyjna morderstwo w Paryżu. — Muzeum Björnsona.

W górzystych okolicach Vasko i Baresad na Węgrzech było niedawno temu gwałtowne trzęsienie ziemi. Wśród mieszkalców kilku tamtejszych wsi zapanowała panika. Pewna stara wróżka i zamawiaczka, chodząc po ulicach, wołała głośno: „Dyabeł”, mieszkający pod ziemią, jest głodny! Miota się wściekle z głodu i trzęsie ziemią!

Chłopi uwierzyli wróżce i postanowili dyabła nakarmić. Zegnali ze wsi po kądzie stado kóz i cieląt do leśnego ostępu, na brzeg głębokiej przepaści, gdzie zdaniem ich, dyabeł najchętniej przebywa — i postracali w przepaść przerażone bydło. Następnie zapalili przyległy las, aby dyabeł mlał przy czem usmażyć sobie smaczną pieczeń i powrócili do domów z otuchą i pewnością, że dyabeł, podjadłszy sobie, uspokoi się i nie będzie wstrząsał ziemią.

W Kopenhadze, jak donosi tamtejszy dziennik „Politiken”, egzekutor pewien użył niezwykłego podstępu, aby zniewolić opornego dłużnika do zapłacenia długu. Oto jeden z tamtejszych aktorów, człowiek młody i przystojny, cieszący się niezwykłym powodzeniem u płci pięknej, ma za zasadę nie płacić żadnych długów, a przytem umie z niezwykłą zręcznością wykręcać się nasyłanym przez sądy egzekutorem. Jakże jednak zdziwił się w tych dniach, gdy egzekutor, zjawiwszy się w jego mieszkaniu, przystąpił do zajęcia na rzecz pawnego wierzyciela — całego zbioru fotografii z gorącymi dedykacjami, nadesłanych pięknemu aktorowi przez wielbicielek. Straponemu Adonisowi nie pozostało nic innego dla uniknięcia skandalu publicznej licytacji fotografii, jak napisać o zajściu do wszystkich swoich wielbicielek. Oczywiście, każda pospieszyła, aby wykupić fotografie swoją i takim sposobem wierzyciel dług odzyskał.

Miasto angielskie Oldham pierwsze dało przykład światu, że kobieta może być nie tylko matką swych dzieci, lecz ojcem miasta. Oldham będzie rządzone i reprezentowane przez mrs. Lee. Została... otóż właśnie, że niewiadomo czem. Rajcowie nie mogli się zgodzić, jaki nadać tytuł swemu lordowi majorowi, który ze względu na płeć, „lordem” być nie może. Jedni nazywali ją: „lady major”, drudzy: „mrs. majoressa”, trzeci: „mrs. major”. Zapewne ten ostatni tytuł się utrzyma. Mrs. Lee, młoda, przystojna, energiczna, jest wdową po wysokim urzędniku z Oldham. Została wybrana znaczną większością głosów. W dniu objęcia swych funkcji otrzymała pomógł jej przywdziać biret i togi i zarzucił jej łańcuch na szyję. Złożyła przysięgę głosem doniosłym, poczem przemówiła w słowach prostych, dziękując za wyrządzone sobie zaszczyty, którym dala na nią głosy. „Moi przeciwnicy, dodała, nie wierzą, aby kobieta mogła wywiązać się z tych obowiązków. Ha! trudno, mają oni prawo mieć własne zdanie. Ale mają też prawo to zdanie zmienić, o co się gorliwie postaram”.

Za przykładem Oldham poszło drugie miasto angielskie, Aldeburgh, wybierając na burmistrza mrs. Garret Anderson.

Komisarz policyi dzielnicy Madelaine w Paryżu otrzymał dnia 17 b. m. list, podpisany przez kapitana artylerji kolonialnej Meyniera, w którym piszący oświadcza, że pod wpływem zazdrości zabił narzeczoną swoją, baronową d'Ambricourt, i że po dokonaniu jeszcze jednej zemsty, zamierza sobie odebrać życie. Komisarz policyi udał się pod wskazany w liście adres: 7 rue de Rome i znalazł istotnie w jednym z pokoiów mieszczącego się tam hotelu zwłoki pięknej kobiety, widocznie uduszonej, leżące w łóżku. Śledztwo wykazało, że kapitan nabył przed kilku dniami pewną ilość chloroformu i opium, których użył dla oszołomienia ofiary, następnie zaś udusił ją poduszkami. Baronowa przybyła do niego dnia 16 b. m., wezwana listem, a nazajutrz zrana kapitan opuścił hotel, zawiadamiając służbę, że narzecza na jego czuje się słaba, nie należy więc zakłócać jej spokoju. Według dalszych danych, zebranych przez policyę, morderca jest alkoholikiem, który kilkakrotnie już cierpiał na „delirium tremens”, a przytem dopuścił się sprzeniewierzeń, skutkiem czego usunięto go z armii czynnej. Od tego czasu żył własnym przemysłem i podobno kilkakrotnie wyludzał pieniądze od kochanki i narzeczonej, którą poznał, jak przypuszczają, w jednym z biur stręczenia małżeństw, ofiara bowiem jego, córka notariusza w Nemours, rozwiódłszy się z mężem, Olivierem baronem d'Ambricourt, pragnęła usilnie wyjść powtórnie za mąż. Jak przypuszcza policya paryska, zemsta, o której Meynier wspomina w liście do komisarza, tyczy się jednego z przyjaciół baronowej, Engelhardta. Kapitan uważał go za współzawodnika w pozyskaniu względów pieniężnej rozwódki, a podejrzenie to wzmogło się jeszcze bardziej, gdy znalazł u baronowej rachunek pewnego magazynu, zapłacony przez Engelhardta.

W Chrystyanii utworzył się komitet w celu zakupu domu w Kvikne, w którym urodził się Björnstjerne Björnson. Na czele komitetu stanęli byli ministrowie: Michelsen, Lövlund i Gunnar Knudsen. Komitet zamierza zdobyć drogą składek publicznych w całym kraju odpowiednią kwotę, zakupić dom i urządzać w nim muzeum, poświęcone pamięci słynnego pisarza.

Ze stowarzyszeń i zgromadzeń.

Ogłoszenia petitowe o zgromadzeniach i zebrań można umieszczać tylko za opłatą 40 halerzy od jednorazowego ogłoszenia. Zapowiedzi balów, zabaw i przedstawień kosztują 1 koronę za jednorazowe ogłoszenie.

* **Borek Fałęcki.** W Czytelnicy robotniczej odbędzie się w niedzielę 27 b. m. o godz. 4 po południu odczyt tow. Haackera: „Historia socjalizmu”.

* **Personal pomocniczy drukarski w Krakowie** urządza zgromadzenie w niedzielę 27 b. m. o godz. 10½ rano w Związku stow. rob., ul. Zwierzyniecka 10. Sprawa ważna. Zakończenie własnego Domu Robotniczego.

* **Komplet** w salach Związku stow. robotniczych w Krakowie (ul. Zwierzyniecka 10) odbędzie się w niedzielę 27 listopada. Początek o godzinie 3 po południu.

Zgłoszenia na lekcje tańców przyjmuje codziennie wieczór tow. Papiński w bufecie Związku robotniczego.

SKŁADKI.

Na fundusz prasowy złożono: Tow. Tatar 1 K. Tow. Adam M. 2 K. Na imieninach tow. Opfena 1 K 60 h. Łaszczyk 1 K. Na weselu tow. Celnika w Tarnowie zebrali tow. H. Spet, S. Kam i Adolf Perl 8 K.

Na fundusz wyborczy złożył tow. Fr. Śliwa 1 K.

Odpowiedzi Redakcyi.

Na odpowiedzi listowne należy przysyłać markę lub korespondentkę.

W. S. Dębniński. 1. Kartka Pańska w sprawie biletów na obchód Limanowskiego przyszła za późno; biletów już nie było. 2. Fabryki wagonów znajdują się w następujących miastach Austrii: w Saoku, w Nesselsdorfie, we Floridsdorfie pod Wiedniem, w X. okręgu Wiednia, w Wiener Neustadt, w Pradze, w Studziencie na Morawach, w Muggi pod Tryestem.

Socjal-esperantysta. 1. Partye socjalistyczne w Austrii są wedle narodów ukonstytuowane: tak np. polska partya socjalno-demokratyczna stanowi odrębną partję, związaną federalistycznie z innymi partjami socjalistycznymi Austrii wspólną egzekutywą. Natomiast pod względem zawodowym panuje centralizm. Jedynie czeszy robotnicy, należący do związków zawodowych, propagują i tu podział wedle narodowości. 2. Oprócz kongresów międzynarodowych jest jeszcze jedna stała instytucja międzynarodowa, a mianowicie Biuro międzynarodowe w Brukseli. 3. Co do języka „esperanto” są przywódcy socjalistyczni przeważnie przeciw wprowadzeniu tego języka do międzynarodowych zjazdów. Dotąd wystarcza porozumiewanie się w trzech językach światowych: francuskim, niemieckim i angielskim, bo przeważnie delegaci znają te języki. Adresu esperanckiego pisma socjalistycznego nie znamy. Wątpimy, czy jednostka mogłaby wytworzyć socjalistyczny związek esperancki. Sądzymy zresztą, że dla ludzi, chcących pracować celem urzeczywistnienia socjalizmu u nas, jest wiele i to znacznie ważniejszej pracy, niż propagowanie języka międzynarodowego.

K. T. Jeżeli nie macie jeszcze 24 lat lub nie zostaliście jeszcze upelnoletnieni, nie możecie sami trudnić się przemysłem. Tylko za zezwoleniem opiekuna i sądu opiekuńczego może na Wasz rachunek prowadzić interes zarządcą lub dzierżawcą.

Celuloza. Dla fabrykacji celulozy istnieją osobne przepisy, chroniące robotnika, mianowicie oznaczają dokładnie wielkość pracowni, oświetlenie, opał, wentylację, zarządzania w razie pożaru. Rozporządzenie to ministerjalne wyszło w lipcu 1908.

Z teatru ludowego.

We środę wystawiono na scenie teatru ludowego 3 aktową komedję młodego autora dra Tadeusza Kannenberga p. t.: „Urzędnik”. Utwór ten, posiadający wiele zalet, jest raczej nie komedją, lecz tragicomedją ładu mieszczańsko-urzędniczego; jest wyrazem tej niemocy i pełni duchowej, jaka porosła „ideologię” burżuazyjną. Salon typowo mieszczański i papa urzędnik, który poza biurem nie widzi nic. Nie widzi nawet, że jego młoda żona (druga z rzędu) uprzyjemnia sobie nudy życia stosunkiem z młodym urzędnikiem z biura męża. W takich stosunkach i pod taką opieką rosną dzieci z pierwszego małżeństwa: dwie córeczki i synek. Jedną z córeczek jest wzorem panienki, która chwilowo czegoś chce, czegoś poetycznie niezwykłego, ale czego — sama nie wie.

Synek zaś, uczeń gimnazjalny, uzupełnia swe wykształcenie Sherlockiem Holmesem i zagadnieniami na temat udoskonalenia włamań. On też, jako uczeń Holmesa, odkrywa stosunek młodej macochy z przyjacielem do mu. Sceny tragicomedji, jakby luźne, mięsami doskonale zaobserwowane obrazy, bez żywszej akcyi, zmierzają do rozwiązania: macocha wyjedzie, papa ma katar i gorączkę, córeczka starsza przestaje pragnąć rzeczy niezwykłych.

Autor rzucił w to jałowe otoczenie jeszcze jedną postać, która jednak przechodzi bez wrażenia. Jest to młody, za wiele deklamujący poeta, który jest otoczenia tego przeciwstawieniem. Przeciwwstawienie to jednak jest za mdłe.

Utwór dra Kannenberga grano w teatrze ludowym dobrze; na szczególną wzmiankę zasługuje p. Tatrzński w roli tytułowej, p. Żarlińska, pełna wdzięku „panienka z urzędniczego domu” i p. Nowakowski w roli sekretarza.

TELEGRAMY

z dnia 26 listopada.

Przesilenie w Anglii.

Londyn. Izba gmin, która ukończyła swe prace, odroczyła się do 18 b. m., w którym to dniu zamknięta zostanie obecna sesja, poczem nastąpi rozwiązanie parlamentu.

Premier Asquith odjechał do Hull na konferencję stronnictwa liberalnego. Tuż po jego odjeździe jakaś kobieta wybiła ki-

jem szybę w jego pomieszkaniu. Kobieta aresztowana.

Londyn. Premier Asquith wygłosił wczoraj mowę, w której oświadczył, że partya liberalna z nadzieją zwycięstwa wstępuje w wielką walkę historyczną. Izba lordów sama na siebie wydała wyrok śmierci, rząd jednakże nie życzy sobie zupełnego usunięcia Izby lordów, tylko reformowania tego od fundamentów do dachu zbudowanego gmachu.

Lord Landsdowne oświadczył, że unieważnił ze spokojem przyjmując prowokację partii liberalnej.

Zasądzanie sufrażystek.

Londyn. Przed sądem stanęła wczoraj 21 aresztowanych zwolenniczek powszechnego prawa głosowania. Jedną z nich, która kijem wybiła szybę w ministerstwie spraw wewnętrznych, została skazana na dwa miesiące więzienia. Sędzia podniósł, że dotąd wielokrotnie traktowano kobiety za podobne przekroczenia z wielką pobłażliwością. Inna 22-letnia, która wybiła szybę w ministerstwie spraw wewnętrznych, zeznała, że uczyniła to, aby dostać się do swojej matki, którą skazano na dwa miesiące więzienia. Sędzia skazał ją na miesiąc więzienia. Podobne kary otrzymali także inne sufrażystki. Tylko trzy kobiety skazano na grzywnę, lub areszt pwtugodniowy.

Trzęsienie ziemi.

Wiedeń. Aparaty seismograficzne zapisały dziś dosyć silne trzęsienie ziemi w odległości 13.000 klm.

Po zgonie Tołstoja.

Wnioski w Dumie.

Petersburg. (Pet. Aj. tel.) Kadeci wnieśli w Dumie projekt ustawy o zakupno Jasnej Polany i domu Ostapowo, gdzie zmarł Tołstoj, przez państwo, oraz w sprawie urządzenia tam muzeów i wystawienia pomnika Tołstoja.

Moskwa. (Pet. ag. tel.) Partya pracy przedłożyła również wnioski w sprawie uczczenia Tołstoja, między innemi o zakupno dzieł Tołstoja przez państwo.

Petersburg. Rodzina Tołstoja wystosowała prośbę do przywódcy kadetów Miliukowa, by swego wniosku o przyjęcie kosztów pogrzebu Tołstoja na koszt państwa w Dumie nie stawiał.

Petersburg. (Pet. Aj. tel.) Duma odrzuciła 151 głosami przeciw 131 wniosek socjalno-demokratyczny, aby sprawę wniesienia kary śmierci postawiono na porządku dziennym następnego posiedzenia.

Rewolucya w Meksyku.

Wiedeń. Meksykańskie poselstwo otrzymało 2 telegramy od swego rządu. Jeden telegram donosi, że porządek w całym Meksyku znów został utrzymany, i że tylko na północy istnieje jeszcze nieznaczny ruch: drugi telegram dementuje pogłoskę o zamordowaniu Diaza.

Londyn. Prezydent Diaz telegrafuje do „Daily Mail”, że polityczne położenie w Meksyku pozostało być niebezpiecznym, że życie i mienie poddanych zagranicznych jest zupełnie pewne.

Do „Timesa” telegrafują z Meksyku pogłoskę, jakoby wódz powstańczy Madero został pojmany.

Meksyk. Ambasador Stanów Zjednoczonych oświadczył, że zdaniem jego porządek w całej republice jest przywrócony i niema powodu do obaw.

NADESŁANE.

(Za dział ten redakcyja nie odpowiada).

Adwokat Dr HESKI
przeniósł kancelaryę
na ulicę Szewską L. 15.

Zęby sztuczne

wykonuje Uniwersalny zakład techniczo-dentystyczny na zlocie i kauczuku

Jana Jaśkiewicza

przy ul. Floryańskiej 30, II. p., byłego nadzw. słuchacza Ws.technicy Jagiellońskiej i długoletniego pracownika demonstratora i asystenta krajowych i zagranicznych zakładów dentystycznych.

Już otworzony został Magazyn towarów modnych i konfekcyj damskiej i dziecięcej przy ulicy J. g. lońskiej L. 5 (róg Szewskiej). Sprzedaje wszelkie towary: bluzki, halki, bieliznę, trykoty, krawaty i t. d. po halerznie tanich cenach.
R. CZOPP.

Cierpicie bóle?

Reumatyczne, podagryczne, ból głowy, zębów? Nabawiliście się czego przez przeciąg, przeziębienie? Spróbujcie uśmierającego bóle, gojącego, wzmacniającego fluidu Feller z marką „Elsafluid”. Jest on rzeczywiście dobry! To nie jest reklama! — Próbną tuzin 5 kor. franko. — Wytwórcą jest tylko aptekarz E. V. Feller w Stubicy, Elsaplatz Nr. 260, Kroacya.

CLUB EGIPSKI

Papier cygaretowy w patent. opakowaniu i książeczkach jak również totki nie są wyrobem niemieckim!

Na ogólne żądanie kupujących we wszystkich krajach monarchii, wyrabiam również egipski papier cygaretowy pierwszej jakości na świecie znanej marki „CLUB”, według chemiczno-mikroskopowej analizy za najmniej szkodliwy uznany.

Palacze przekonali się, że firma Club od 25 lat najlepszy papier cygaretowy wyrabia.

S. D. Modiano.

DROBNE OGŁOSZENIA

za ogłoszenie w „Drobnym ogłoszeniu” liczymy za każde słowo 6 hal., tytuł 20 hal.

Zdolnych czeladników

krawieckich męskich i damskich z zapewnieniem stałej roboty poszukuje Jan Kowalski, Zakopane

Handel korzenny

mniejszy do kupna poszukiwany — większy w mieście powiatowym jest do sprzedania. Biuro pośrednictwa Bronisława Krasickiego w Krakowie, ulica Gołębia 16.

Potrzebny chłopiec

do roznoszenia towarów i dziewczyny do mleczarni. — Zgłoszenia w biurze dla sprzedawcy i eksportu masła i serów. Kraków, Wielopole 7.

Tapicer

tylko bardzo zdolny robotnik meblowy zostanie na stałe przyjęty. Chłopcy do praktyki znajdują umieszczenie. — Jan Tkacz, Lwów, ulica Kopernika 16.

Miód patoka

deserowy, kuracyjny, lipcowy, rarytas miodoborów, z własnej pasieki, 5 kg. puszka kor. 6-20. Masło stołowe codziennie świeże 5 kg paczka kor. 11. Wysyła za zaliczką J. M. Farba, Podhajce 76.

Ilustrowany cennik

bandaży i sposób leczenia przepukliny za nadesłaniem 30 halerzy w markach wysyła M. G. Polaczek w Samborze. 1195

Zielona I. 8, II. piętro na prawo

jest do wynajęcia pokój frontowy, słoneczny, umeblowany.

Pokój słoneczny

ciepły z słoneczną werandą na I. piętrze do wynajęcia z utrzymaniem lub bez.

Panienci lub Panie znajdują też umieszczenie i opiekę familii na (nie pensjonat) Zakopane Przecznicza 5. Wiadomość też: Stawkowska 2, Kraków, Biuro dzienników.

Lokomobila parowa

o sile 8-10 koni do sprzedania lub wypożyczenia, motor gazowy o sile 2-4 koni i benzynowy o sile 6 koni oraz rower motorowy z bocznym wózkiem, tanio do sprzedania. Maurycy Gertler, Kraków, Zwierzyniecka 17. Telefon 2082/VIII.

Fabryka wyrobów srebrnych i platynowych F. WOJCIKIEWICZ i Ska w Krakowie, Wolnica 3 (róg ul. Bożego Ciała). Polski fason sztućców srebrnych 13 próby, także stosowne kasety po przystępnych cenach. Sztuczce najświetniejsi srebro chińskie, fasony gładkie, okrągłe skrzypcowe i zakopianie, lekki fason ozdobny. Po niższych cenach do połowy.

Duży sklep wraz z kuchnią

z dwoma wejściami frontowymi, o 4 oknach, w każdej chwili do wynajęcia przy ul. Czarnowiejskiej róg ul. Piotra Michałowskiego. Wiadomość w Administracji „Naprzodu” lub na miejscu u właściciela p. Foltanowskiego.

Ernestyna Kohn

Floryańska 15, I-sze piętro.

Roboty ręczne

Pracownia i magazyn robót ręcznych, poleca robotki ręczne jakoteż wszelkie potrzebne do tego przybory.

Ul. Zielona I. 2.

Taniej niż wszędzie!

Naprawa obuwia!

Proszę Szanowną P. T. Publiczność przyjść i spróbować. Wszelkie obstalunki wykonuję szybko, gustownie i trwale.

Specjalna

naprawa kaloszy!

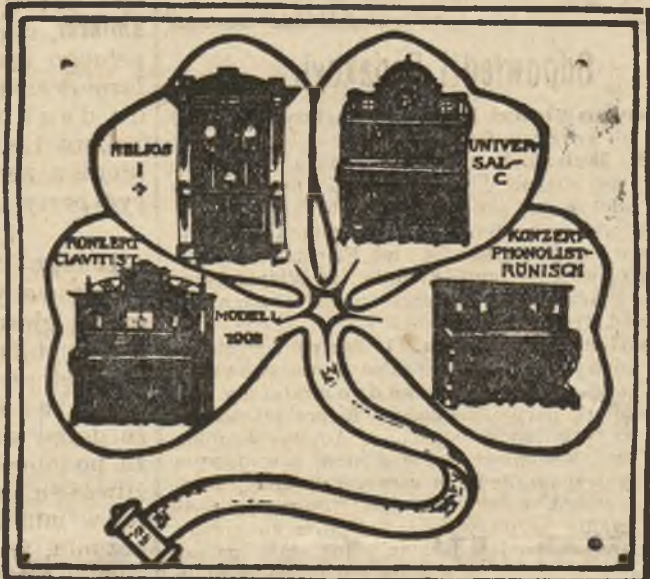
Z poważaniem Bronisław Krogulski.

Panna (izrael.)

Biegła w buchalterii pojed. i podwójnej, korespondencji handlowej w języku polskim i niemieckim, posiada piękne i biegłe pismo, również pisanie na maszynie, szuka odpowiedniej posady.

Informacji udziela prof. p. Henryk Gottlieb, Dietłowska 68, Kraków.

Czterolistna koniczyna

ogólnie uważaną jest za szczęście przynoszącą. Zamieszczone tutaj ryciny elektrycznych pianin i orkiestronów znanej światowej marki

HUPFELD

są tą czterolistną koniczyną, których pojedyncze części każdemu restauratorowi wiele szczęścia przyniosą.

Prospekty darmo!

Ludwik Hupfeld Tow. akc.

Wiedeń, VI. Mariahilferstrasse 5/9 Największa i najstarsza w Europie fabryka instrumentów fortepianowych.

1100 urzędników i robotników, 56 najwyższych odznaczeń, 100 patentów etc.

Generalne zastępstwo na Galicję:

Bracia Rakower i M. Taubler w Podgórzu.

Podarki na Gwiazdkę dla chłopców!!!

LATERNIA MAGICA czarno lakierowa, z niki. obiektywem i 3 optycznymi soczewkami, lampą naftową całkowitą.

6 obrazami 3 cm szer. K 4,—
12 " 3 1/2 " " " 5'50
12 " 4 " " " 7'50
12 " 5 " " " 11'50
12 " 7 " " " 16'50

Tania maszyna parowa

Nr. 130/11. Stojącym polerowanym kotłem z mosiężnym cylindrem i wentylem bezpieczeństwa. Na dobrej, lakierowanej, blaszanej podstawie, montowana z gwizdawką, 20 cm wysoka koron 2—, lepsza maszyna parowa po K 2-80, 3-60, 5—, 6—, 8—, 9-50. Wysyła za pobraniem lub poprzedn. nadesł. należytości.

C. i k. nadworny dostawca

HANNS KONRAD

Dom wysyłkowy

w Brüx Nr. 315 (Czechy).

Bogato ilustrowany główny katalog z 3000 wzorów na żądanie każdemu darmo i oplatnie.

Pierwszy Gal. Zakład pospiesznej naprawy obuwia na poczekaniu pod firmą

„Pośpiech” w Krakowie

Studencka I. 4

urządzony na sposób amerykański, zaopatrzony w maszyny, pędzone motorem elektrycznym, wykonuje na poczekaniu wszelkie naprawy obuwia z dobrego materiału i po niskich konkurencyjnych cenach.

Wprowadzona przez nas nowość, dotychczas w kraju naszym niebywała i niewidziana, przedstawia wielkie korzyści i wprost nieocenioną wygodę dla wszystkich, a szczególnie dla ludzi, zmuszonych do liczenia się z czasem i pieniędzmi, pragnących mieć obuwie naprawione szybko, trwale, porządnie i tanio!

Ze zakładem pospiesznej PRACOWNIE OBUWIA naprawy obuwia połączono męskiego, damskiego i dzieciennego według fasonów angielskich, amerykańskich i francuskich.

Precz z tandetą!

Hygiena wymaga na zimę trwałego obuwia.

Nasze prawdziwe petersburskie

damskie, męskie i dzieciennie

kalosze i śniegowce

są najlepsze i najtańsze w swoim rodzaju, tak że każdy kupujący będzie w zupełności zadowolony.

Alfred Fränkel Sp. kom.

Kraków, Rynek główny 14.

Zastępca: L. Steigler.

KSIĘGARNIA

D. E. FRIEDLEINA

KRAKÓW, RYNEK GŁ. L. 17

poleca

Leo Belmont:

Lew Tołstoj.

Życie i dzieła. Koron 1'60.

UWAGA!!!

Korzystna sposobność zakupu.

Tylko krótki czas! Tylko krótki czas!

40.000 resztek flaneli na bieliznę męską i damską, zefir na bluzki, bieliznę, fartuski i suknie, kanafas na powleczenia, inlekt, druk niebieski na fartuchy, barchany, wełnę na najlepszą bieliznę damską etc. sprzedają znacznie niżej ceny kosztów produkcji.

Długość resztek od 6—14 metrów z poręczeniem, że są bez skazy. Wysyłka w 5 kg. paczkach po 40 metrów, sortowane po 17 koron za pobraniem z fabryki.

Za ni. odpowiednio zwracam pieniądze, a zatem bez ryzyka. Próbek nie wyłam.

Ludwig I. Kohn,

Nachod, Czechy.

Fabryka lnianych i bawełnianych wyrobów.

Z dniem 15 września 1910 r. został otwarty

DOM

KREDYTOWY

W KRAKOWIE

Dietłowska 91. Telefon 2047/VI.

Sprzedaje wszelkie towary bławatne oraz ubrania męskie, damskie i dzieciennie, futra i inne zapotrzebowania domowe na małe spłaty miesięczne. — Ceny przystępne. Ludzie uczciwi i zdolni, bez różnicy wyznania, znajdują stale i popłatne zajęcia.

Zmiana lokalu!!

MAGAZYN MEBLI

S. ANISFELDA

istniejący od roku 1880 przy

placu Maryackim L. 3

przeniesiony został na

pl. Dominikański L. 4

(Dom własny).

Większe

KAPITAŁY

do ulokowania

na drugą hipotekę domów w Krakowie. — Wiadomość w kancelarii adwokata Dra Zelta w Krakowie, ulica Floryańska 25.

W konces. przez Wys. c. k. Namieśtnictwo

SZKOLE TAŃCÓW

KAROLA KOWALSKIEGO

w Krakowie, ul. św. Krzyża 7

(partier oficyny)

przyjmuje się także wpisy. Na życzenie osobne koła zamknięte. — Również przyjmuje się lekcje w prywatnych domach, pensjonatach, s owarzyszeniach i t. d. tak w miejscu jak i na prowincji.

Dla większej ilości uczniów czy uczennic zniżona cena.

Pracownia i magazyn

Robót ręcznych

oraz zakład rysowniczy

przyjmuje wszelkie roboty ręczne w zakres haftów wchodzące oraz udziela lekcji haftów

„KAROLINA”

Kraków, ulica Grodzka I. 46, I. piętro.

Opatrzcie każdą ranę dokładnie

by zapobiedz ewentualnemu zakażeniu.

Od lat 40 znana jest maść rozmiękczająca zwana pragską maścią domową, jako wypróbowany znakomity środek. — Ochronia rany, łagodzi zapalenia i bole, działa chłodząco i przyspiesza zabliznienie i wyleczenie.

Codziennie wysyłka pocztowa.

1 cały słoik 70 hal. Pocztą za poprzedniem przysłaniem należytości od 3 K 16 h posyła się 4 słoje, za nadesłaniem 7 K wysyła się 10 słoje franco do wszystkich stacyj monarchii austro-węgierskiej.

Baczność na nazwę preparatu i wytwórcę, cenę i markę ochronną.

Prawdziwa tylko po 70 halerzy.

Skład główny B. FRAGNER c. k. nadworny dostawca.

Apteka pod „CZARNYM ORŁEM”

Praga, Mała strona, róg ul. Nerudy 203.

Do nabycia we wszystkich aptekach. W Krakowie w aptekach: M. Masłowski, M. Redyk, K. W. Iszniewski.

Bardzo korzystne dla kupujących na św. Mikołaja i Gwiazdkę!

Mam zaszczyt zawiadomić Szan. P. T. Publiczność, że wysprzedaję cały zapas obuwia i kaloszy, które nabyłem z masy konkursowej o 40% taniej od zwykłych cen.

Równocześnie zawiadamiam, że sprowadzam obuwie z pierwszorzędných firm, jakoteż damskie Chevrowe od koron 8 począwszy, tak samo męskie amerykańskie lub warszawskie, począwszy od koron 9 w najtrwalszych gatunkach, za które ręczę.

Z poważaniem

E. BRANDEIS

Kraków, Brodzka 61, naprzeciw kościoła ewangelickiego.

NOWO OTWORZONA PRALNIA PAROWA

pod nazwą

„POLONIA”

w Krakowie, przy ulicy Szlak L. 7

(róg ul. Krowoderskiej 44.)

Urządzona według najnowszych wymagań technicznych, przyjmuje wszelką bieliznę do prania i prasowania.

Za wzorowe, eleganckie i punktualne wykonanie bielizny, ręczny kłownictwo, które posłada w tym względzie fachowe wiadomości, nabyte tak w kraju jak i zagranicą.

— Filie w Krakowie: —

Rynek gł. 11, Karmelicka 22, Plac Matejki 5, Łazienna 7, Krakowska 4, Miodowa 21, oraz w Podgórzu, przy ulicy Lwowskiej L. 6.

KURS PRZYGOTOWAWCZY

do egzaminów z rachunkowości kasowej, państwowej i kupieckiej, składanych w Wydziale kraj., w c. k. Namieśtnictwie i w c. k. Akademii handlowej we Lwowie, został otwarty i obejmować będzie następujące przedmioty:

- 1) Rachunkowość państwową ogólną i kupiecką.
- 2) Buchalterię pojed., podwójną.
- 3) Korespondencję kupiecką i prace kantorowe.
- 4) Stenografię, kaligrafię, język niemiecki i język włoski.

Dla pań osobne godziny.

Korzystny rezultat także zapewniony.

Wykłady objął tut. egzaminowany nauczyciel rach. państwowej

HENRYK GOTTLIEB

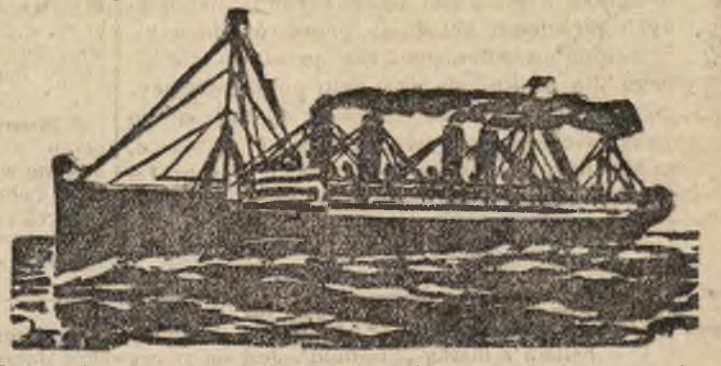
893

Kraków, ul. Dietłowska 68, II. p. Tel. 1137.

Północno-Niem. Lloyd

(Norddeutscher Lloyd) w Bromie

Generalna Agentura dla Galicyi: Lwów, ul. Grodecka 93.

Regularna bezpośrednia komunikacja przebiega z Bromy, pospieszonymi i pocztowymi parstatkami: do STANÓW ZJEDNOCZONYCH AMERYKI (Nowego Jorku, Baltimore, Galveston) Brazylii, Argentyny, (Buenos Aires), Australii, Japonii etc. Bilety kolejowe do każdej stacji Północnej Ameryki. Wszelkich wyjaśnień w sprawach podróży udziela i bilety sprzedaje: Generalna Agentura Północno-Niem. Lloyd w Lwowie, ul. Grodecka L. 93. Korespondencja w językach: polskim, ruskim, niemieckim.

10% RABATU

udziela przy zakupie ozdób na drzewko i podarków na gwiazdkę

L. WEINDLING, KRAKÓW

26 ULICA GRODZKA 26

Poleca w wielkim wyborze już od 2 K. mydła i perfumy w eleganckich kasetkach, kompletne kasetki z przyborami do malowania oraz kasetki z przyborami do pielęgnowania paznokci i t. p.

JUŻ WYSZEDŁ Z DRUKU

SKOROWIDZ HANDLOWO-PRZEMYSŁOWY

NA ROK 1911

Zawiera dokładny spis
adresów wszystkich za-
wodów miast Krakowa
i Podgórze. Do nabycia
we wszystkich księgarni-
ach i u wydawnictwa:

Kraków, ul. św. Marka L. 21

Na prezenta, imianniny i Wesela
fabryczny wyrób tortów pierw-
szej jakości . . . . . od 3 K.
fantazyjne 5
również ciasta po 6 halerczy
poleca
Fabryka wyrobów cukierniczych
prowadzona pod osobistym zarządem R. Ploczarki
Poselska 15, Kraków.
Na prowincję zlecenia odwrotnie.

Na raty!

J. Hirschberg

w Krakowie ul. św. Agnieszki L. 3
(przy Stradomiu)

poleca swój świeżo zaopatrzony
skład w towary białe, jako wiel-
ki wybór płócien, sztytów, dy-
mek, prześcieradeł, szwu i pod-
koldry, materiałów na suknie, firan-
ek, dywanów, chodników, portyer,
kap na łóżka i kolder wataowanych,
oraz

ubrań męskich i żakietów
po bardzo przystępnych cenach.

„POBUDKA“

jest papierem cygaretowym pierwszej jakości
w opakowaniu patentowanym i — kwiatołeczkach.

Bibułka jest nieprzeźroczysta, nieglicery-
nowana, wogóle bez sztucznej, szkodli-
wej zaprawy, o dymie niegryzącym i chłodnym.

„Pobudka“ to taran, w celu wyparcia z naszego
kraju obcych nam wyrobów niemieckich i francuskich.

Bibułki przeźroczyste zawierają zawsze glicerynę,
a nawet mydło, wskutek tego łepną do palców.

Prześcieście zatem palić te sztucznie zaprawiane prze-
zroczyste bibułki! . . . . .

FABRYKA TUTEK I BIBULEK CYGARETOWYCH „NORIS“

M^{ra} W. BELDOWSKIEGO

W KRAKOWIE — ULICA STAROWIŚLNA L. 26.

Ciężnienie 1 grudnia

Główna wygrana fr. 400.000 LOSY TURECKIE

dają rocznie

6 głównych wygranych: 3 po fr. 400.000, — 3 po fr.
200.000 i wiele wielkich wygranych: fr. 30.000, —
10.000, — 6.000 i t. d.

Do nabycia za gotówkę według każdorazowego kursu dziennego lub
w ratach miesięcznych

1 los turecki po K. 8— albo K. 10—
2 losy tureckie „ 16— „ 20—
5 losów tureckich „ 40— „ 60—

Ważniejsze obliczenie według każdorazowego kursu dziennego i natych-
miastowe wyłączenie do wygranej na mocy prawnie wystawionego
dokumentu sprzedaży, natychmiast po przełaniu pierwszej raty wprost
do mnie przekazem pocztowym. — Na życzenie może pierwsza rata przez
zaliczkę być pobrana.

EDWARD URBAN

Dom bankowy w Bernie, Wielki plac 23—25 (dom wł.).

Uczciwych stałych odsprzedawców angażuje się w każdej miejscowości.

Ceny niskie. Wysoka prowizja.

Zlecenia giełdowe przeprowadza się jak najdokładniej.

NOWO OTWORZONA

CUKIERNIA

ALEKSANDRA KACZOROWSKIEGO

(BYŁEGO WSPÓŁPRACOWNIKA CUKIERNI REHMANA)

PRZY UL. KARMEŁICKIEJ L. 7

POLECA

WSZELKIE NAJZNAKOMITSZE WYROBY W ZA-
KRES CUKIERNICTWA WCHODZĄCE PO CENACH
NAJNIŻSZYCH.

LOKAL OTWARTY OD GODZINY 7-MEJ
RANO DO 11-TEJ WIECZÓR.

Towary lniane i bawełniane po najtańszych cenach!

Nr B. 14. Płótno „Konrada“ silne, z grubej tkani-
ny, do użytku domowego 76 cm. szer., pół sztuki
11 i pół m. długości K 650. Cała sztuka 23 m.
długości K 1250. Tkaniny szersze w lepszej jako-
ści sztuka 23 m. długości K 1350, 1450, 1650.

Nr S. 1. Szytyni średniej grubości 84 cm. szer.
sztuka 20 m. dług. K 12—. Tensam w lepszym
gatunku K 1550 i 17—.

Nr C. 5. Chiffon, średnio wytrzymały, 82 cm.
szer. sztuka 20 m. długości K 1250. W lepszym ga-
tunku K 1450, 1650.

Nr B. 31. Tanie kolorowe płótno do pościeli (Ka-
navas) w czerwone, niebieskie, albo liliowe pa-
ski, 78 cm. szer., sztuka 23 m. długości K 1050, pół
sztuki 11 i pół m. długości K 550.

Nr J. 22. Wyspy gęste, nie przepuszczające pie-
rza i nie pełzące, czerwone lub niebieskie, 78 cm.
szerokie, sztuka 23 m. długości K 1280, 1/2 sztuki
11 1/2 m. dług. K 7—. Prześcieradła dla gospo-
darstwa domowego, grubo tkané, 140—200 cm. duże
za pół tuzina K 18—, za sztukę K 320. Chuste-
czki do nosa czyste białe, kolorowe, kratkowane, za tuzin K 160,
2—, 250, 3— i 380 w największym wyborze w moim katalogu głównym.

Bez ryzyka! Zamiana dozwolona, lub zwrot pieniędzy. Wysyłka za za-
liczką przez c. i k. nadzwyczajnego dostawcę HANNS KONRAD, Dom
wysyłkowy w Brül Nr 318 (Czechy).

Katalogi główne z przeszło 3000 rycin wysyłamy na żądanie darmo i oplatnie.

KRAWIEC DAMSKI

KAMIL SÜSSEL

w Krakowie, plac Dominikański L. 2, II. p. z frontu

Długoletni i rutynowany współpracownik najwybitniejszych firm
zagranicznych oraz Wgo Henryka Schwarza i Maryi Praus w Kra-
kowie wykonuje wszelkie kostymy angielskie, suknie francuskie
spacerowe. Poleca się łaskawym względem P. T. Pań.

Ceny niskie. Wykończenie staranne.

WAŻNA WIADOMOŚĆ!
Ze względu na zbliżający się ŚW. MIKOŁAJ
i GWIAZDKĘ przygotowaliśmy tyle pięknych
lalek z włosami do czesania, w krakowskich strojach,
z blaszanymi głowami, z mową i t. p., że wystarczy
na cały Wielki Kraków i okolice.
Fabryka Lalek, ulica Wolska 1/b.
Cenniki ilustrowane na żądanie.

ZOFIA BIESIADKOWA
...OSWIECIM...

Przez Wysokie

c. k. Namiestnictwo

koncesjonowane

Biuro

podróży

Zofii

Biesiadkiewic

Oświecim (dworzec)

sprzedaje

bilety okrętowe do

Ameryki

I, II i III kl. dla pa-
r statków pospiesznych,
oraz bilety kolejowe dla
kolei północno-amery-
kańskich we wszystkich
kierunkach.Ceny ściśle według taryf
okrętowych i kolejowych.Bilety okrętowe do Kanady
i bilety kolejowe kanadyjskie.

Prospecty darmo i oplatnie

TÖRLEY
TALISMAN
CASINO RÉSERVE

Zastępca na Galicyę i Bukowinę Maurycy Lustig, Lwów.

Co jest najpiękniejszym i najmiłym?

PORTRET, wykonany w artystyczno-fotograficznym zakładzie
„Helios“ przy ulicy Gertrudy L. 14. — Cena portretu nad-
zwyczaj niską. — Wielki portret z ozdobną ramą według wyboru
kosztuje tylko 10 koron.

„HELIOS“

Zakład artystyczno-fotograficzny, ul. św. Gertrudy, L. 14.

Do Ameryki i Kanady

przeprawia najlepiej

LINIA KUNARDA

we Lwowie, ulica Grodecka 99.

Cena przeprawy okrętami 180 koron.

Uważajcie na Nr. 99.

Odjazd z portu w Tryeście Ultonia 29 listopada 1910; Carpathia 20 grudnia 1910.

Z Liverpoolu: Lusitania (największy i najwspanialszy parowiec świata) dnia 17 grudnia 1910;

Mauretania 10 grudnia 1910.

Zjednoczone austriackie akcyjne Towarzystwo żeglugi parowej AUSTRO AMERICANA

regularna

bezpośrednia

komunikacja z Austrią do Ameryki, Kanady i t. d.

Rozkład jazdy.

a) z Tryestu do Nowego Jorku

Martha Washington 12 listopada | Laura . . . . . 10 grudnia
Eugenia . . . . . 3 grudnia | Alice 24

b) z Tryestu do Argentyny

przez Rio de Janeiro

Atlanta . . . . . 10 listopada | Columbia . . . . . 1 grudnia

Informacji udzielają oraz sprzedaż kart okrętowych uskuteczniają
dla zachodniej Galicji i Bukowiny:

Kraków: Jeneralna Agencja Austro-Amerykańska (GOLDLUST I Ska,
Biuro spedycyjno-komisyjne) ulica Lubicz 7, naprzeciw dworca kolej.

Dla Galicji wschodniej:

Lwów: Biuro pasażerskie Austro-Amerykańskie, ulica Na Błonie 2,
oraz wszystkie prowincjonalne agencje, następnie

Tryest: Dyrekcja Austro-Amerykańska, Via Molin Piccolo 2.

Wiedeń: Biuro pasażerskie Austro-Amerykańskie, II. Kaiser Josefstr. 36.

„LAKTOL“

UL. ŚW. ANNY L. 4.

MLEKO „ZDROWIA“ znakomity śro-
dek, który w pełni, dekadetyczny,
reguluje funkcję żołądka i kiszki, zapo-
biega obstrukcyi, działa dodatnio na nerwy.

Proszek i pastylki laktolowe. — Kefir.
Dostawca do c. k. Klinik i Szpitali.

Najtańszy i najskuteczniejszy środek

przeciszczający

FILIPA
NEUSTEINA
POCUKRZONE
PRZECISZCZAJĄCE PIGUŁKI

(Neustaina pigułki Elisabeth).

Lepsze pod każdym względem od wszystkich innych podobnych
przetworów są te pigułki, wolne od wszelkich szkodliwych składników;
używa się ich z najlepszym skutkiem przy chorobach organów brzusznych
są lekko przeczyszczające, czyszczą krew. Żaden środek leczniczy nie
jest korzystniejszy, a przy tem tak mało szkodliwy dla zwalczania

zatwardzenia,

rodła największej ilości chorób. Dla swego słodkiego
maku, nawet dzieci chętnie je zjadają.

Jedno pudełko, zawierające 15 pigulek, kosztuje 30 hal., rulo-
m 8 pudełek, który przeszedł 120 pigulek zawiera, kosztuje tylko 2 kor.
Po nadesłaniu kwoty 2 koron 45 hal., następuje oplatna przesyłka
rulonu pigulek.

OSTRZEŻENIE! Przed naśladowaniem ostrzegamy się usil-
nie. Należy żądać „Filipa Neustaina przeczyszczających pigulek“. Tylko
wtedy prawdziwe, gdy każde pudełko i wskazanie zaopatrzone jest
naszą zaprotokolowaną marką ochronną, drukiem czerwono-czarnym
„św. Leopold“ i podpisem „Philipp Neustein, Apotheke“. Nasze re-
jestrowane opakowanie winno zawierać podpis naszej firmy.

Apteka pod „św. Leopoldem“ Filipa Neustaina, Wiedeń I, Plankung. 8.

w Krakowie: K. Wiszniewski, W. Rędyk, K. Jahr i B. Bralewski.

Epilepsja, Kurcze, Choroby nerwowe. nadzwyczajne rezultaty przy użyciu **EPILEPTICON** — Prawnie zastrzeżone. Cena 7— kor. Proszę żądać rozprawy lekarskiej Nr. 55. bezpłatnie z głównego składu dla Galicji i Bukowiny: Aptaka Fort. Gralewskiego w Krakowie, albo wprost z fabryki: Priv. Schwannapotheke Frankfurt am Main.

MUNKA MYDŁO

specjalne do prania w zimnej wodzie jest doskonałe. — Paczka pocztowa 5 kg. brutto K 4.50 franco.

SZYMON MUNK

Fabryka mydła w Żywcu L. 107. Założona w r. 1846.

Proszę żądać

darmo i opłatnie mego bogato ilustr. głównego katalogu z 3000 rycin zegarków, wyrobów złotych, srebrnych, instrumentów muzycznych, wyrobów stalowych i skórzanych, przyborów do palenia i gospodarstwa domowego, towarów galanterijnych i broni

c. i k. nadworny dostawca

HANNS KONRAD

dom wysyłkowy
W BRUX Nr. 300 (Czechy). Prawdziwy szwajc. zegarek Nickel-Anker-Rem., system Roskopf-Patent K. 5, 3 sztuki K. 14. Rejestr. „Adler-Roskopf” Nickel-Anker-Rem. K. 7. Prawdziwy srebr. zegarek Rem. o twardy K. 840- Baz ryzyka! Zamiana lub zwrot pieniędzy.

STRZELBY.

Jednolufki . . . . . od K. 28—
Dobrotki . . . . . 35—
Flaboty 5-6
Revolwery . . . . . 5—
Pistolety . . . . . 2—
Razowy łale. Dwałki. Kar. dom. i opłatnie

FRANCISZEK DUŠEK

fabryka broni

Opole a. d. Stetabahn Czechoy Nr. 115

Najlepsze brzytwy Solingen

z gwarancją, że są z najlepszej stali angielskiej kute, ręką ostrzone na włos obciągnięte, gotowe do użytku. Nr. 8701 czarno poler. opr. 1/4 wkłosa 4/8 szer, z etui K 170, Nr. 8702 czarno poler. opr. 1/2 wkłosa 1/8 szeroka z etui koron 220.

Większy wybór przyborów do golenia znajduje się w mym głównym katalogu z przeszło 3000 rycin, który na żądanie wysyła się darmo i opłatnie. Do sprowadzenia przez c. i k. nadw. dostawcę HANNS KONRAD Dom wysyłkowy w Brux Nr. 313 (Czechy).

Bez kosztów

wysyłam na żądanie każdemu mój główny ilustrowany katalog z 3000 rycin artykułów użytkowych i podarków różnego rodzaju. C. i k. nadworny dostawca **HANNS KONRAD** 874 w Brux Nr. 326 (Czechy).

Mleczarnia „Zdrowie” narożnik ul. Floryańskiej i św. Tomasza obok hotelu „pod Różą”, podaje obiady postne Pierogi ruskie i gotówki postne. Ryż z jabłkami lub ze śmietaną. Leguminy z naleśnikami ze śmietaną lub konfiturami. Mleko kwaśne z ziemniakami lub kaszą. Kakao i czekolada na mleku. Zdobne jarzka zdrowotne. Sala dla gości. Dzienniki. Ceny bardzo niskie.

Kto chce wyjechać

do Ameryki

za zarobkiem, niech się zwróci z wszelkim zaufaniem do od pół wieku istniejącej firmy przewozowej i spedycyjnej

B. Karlsberga

w Hamburgu, Ferdinandstrasse 55 g.

która chętnie udziela sumiennych wskazań co do podróży oraz podaje dokładne obliczenia kosztów i rozkład jazdy z domu aż do Ameryki. Na żądanie wysyła też bezpłatnie dokładną mapę Ameryki. Dla spedycji agencji poszukiwani.

Na św. Mikołaja

poleca Skład papieru i galanterii

Z. ZIEMBICKI .. KRAKÓW .. Plac Maryacki L. 2

największy wybór przedmiotów odpowiednich na podarki.

Specjalność: Gry towarzyskie.

Ceny bardzo niskie. Uwaga na adres.

Kuracuszom

KAKAO Hygienicznie Odtuszczone

1/2 klg. koron 2'60.

Proszkowa Czekolada Waniłowa

1/2 klg. koron 1'60

CUKIERNIA LWOWSKA Jana MICHALIKA

ulica Floryańska 45.

Nikt chętnie nie choruje

na reumatyzm, pedagrę, newralgię i ożębiny, a przecież znajdują się ludzie, którzy są za wygodni, aby sobie zakupić znane i przez lekarzy zalecane

CONTRHEUMAN

(marka ochr. dla mentolowo-salicylizowanego ekstraktu kasztanów) który to środek łagodzi i uspokaja bóle, usuwa obrzmienia, przywraca napowrót władzę w poruszaniu się stawów, usuwa nieprzyjemne swędzenie. Działa skutecznie przy nacieraniu, masowaniu lub w okładach pp. 1 tuba i kor.

Wyrób i skład główny

B. FRAGNERA Apteka

c. k. dostawcy dworu PRAGA III. Nr. 203.

Za poprzednim nadesłaniem K 1'50 przesyła się 1 tubę franco.

Za poprzednim nadesłaniem K 5— przesyła się 5 tub franco.

Za poprzednim nadesłaniem K 9— przesyła się 10 tub franco.

Uważać należy na nazwę preparatu i wytwórcy.

Do nabycia w Krakowie w aptekach pp. Masłowskiego, M. Redyka, K. Wiszniewskiego.

Najlepsze czeskie żróżło zakupna!

Tanie pierze!

1 kg. szarego, dobrego, dartoego 2 k.; lepszego 2 k. 40; najlepszego białawego 2 k. 80; białego 4 k.: białego puchowego 5 k. 10; 1 kg. bardzo dobrego, śnieżnobiałego, dartoego pierza 6 k. 40, 8 k.: szarego puchu 6, 7 k.; białego, dobrego 10 k.; najlepszego brzuszego puchu 12 k.

S. Benisch w Krakowie
Przy odbiorze od 5 kg. opłatnie.
Gotowa pościel z czerwonego, niebieskiego, białego lub złotego nankinu, 1 pierzyna 180 cm. długa, 120 cm. szeroka wraz z 2 poduszkami, po 80 cm. długie, 60 cm. szerokie, napełnione nowym, szarem, bardzo trwałym pierzem 16 K. półpuchem 20 K. puchem 24 K. pojedyncze pierzyny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K. Poduszki od K 3, 3'50, 4. Pierzyna 200 cm. długa, 140 cm. szeroka K 13'70, 17'80, 21'—, Poduszki 90 cm. długie, 70 cm. szerokie K 4'50, 5'20, 5'70. Piernaty z silnej dymki w pasy 180 cm. długa, 116 cm. szeroka K 12'80, 14'80. — Wysyłka za zaliczką, od 12 k. opłatnie. Zmiana dozwolona, za nieodpowiadające pieniądze się zwraca. — Szczegółowe cenniki darmo i opłatnie.

S. Benisch w Deschenitz Nr. 869, Czechy

Żadnej trucizny

lecz czyste, naturalne przetwory zawiera, przy męczącym kaszlu kurczowym przez lekarzy i kliniki najlepiej polecane

Thymomel Scillae

Znakomite niespodziewane wyniki.

Setki lekarzy wydało orzeczenia o zdumiewającym, szybkim działaniu środka Thymomel Scillae przy kokukszu, jakoteż przy innych rodzajach kaszlu kurczowego.

Proszę zapytać swego lekarza.

1 flaszka 2'20 K. Pocztą franco za poprzednim nadesłaniem 2'90 K., 3 flaszki za poprzednim nadesłaniem 7 K. 10 flaszek za poprzednim nadesłaniem 20 Kor.

WYRÓB I SKŁAD GŁÓWNY:

B. FRAGNERA apteka,

c. k. nadw. dostaw.

PRAGA III, Nr. 203.

Do nabycia we wszystkich aptekach. W Krakowie w aptekach: M. Masłowski, M. Redyk, K. Wiszniewski.

Baczność na nazwę preparatu, wytwórcy i markę ochronną.

PIĘKNY PODAREK NA GWIAZDKĘ.

kompletne skrzypce do nauki ze smyczkiem i futerałem 12 koron.

Skrzypce te są prawdziwym czeskim wyrobem i cieszą się skutkiem swej znakomitej jakości szczególniejszą wziętością i dostarczane są z odpowiednim smyczkiem, drewnianym futerałem, kafałonią zapasową, podstawką i stojnikiem. Do następujących cenach: Nr. 124. Dobre, zdadne do gry skrzypce kompletne K 12—, Nr. 126. Lepsze skrzypce, elegancko politurowane, z garniturem hebanowym, kompletne K 16—, Nr. 130 bardzo starannie wykonane skrzypce, o silnym, pełnym tonie, z garniturem hebanowym, kompletne K 20—. Takie komplety nadają się szczególnie na podarki dla początkujących i uczniów. — Za opakowanie w skrzynce drewnianej 70 hal. — Bez ryzyka! — Wymiana dozwolona lub zwrot pieniędzy. — Wysyłka za zaliczką c. i k. nadworny dostawca **HANNS KONRAD**, Dom wysyłkowy towarów muzycznych w Brux Nr. 308 (Czechy). — Główny katalog z przeszło 3000 rycin na żądanie każdemu darmo i opłatnie.

Ożywienie krążenia krwi, podniecenie czynności nerwów, zahartowanie skóry przeciw oziębieniu wywołuje

Jako woda do mycia głowy, płukania ust względnie zębów, do upiększenia urody niezbędna jest

Wódka francuska Diana

Lekarz pański

Przyjaciółką domu

zaleca chętnie Diana wódkę francuską ze względu na jej działanie dezynfekcyonujące i orzeźwiające, co przypisać należy jej składnikowi „mentol”. Głównym składnikiem Diana wódki francuskiej jest podwójnie wyparowany wyciąg wina.

Powyższa marka ochronna, chroni przed naśladownictwami. Żądaj Pan przy zakupie prawdziwej Diana wódki francuskiej, i zwróć Pan baczność uwagę, czy na flaszce wytłoczona jest nazwa „Diana” i czy korek i plomba zaopatrzone są powyższą marką ochronną.

w całym tego słowa znaczeniu nazwać można naszą Diana wódkę francuską ze względu na jej bardzo skuteczne działanie, przystępną cenę i wielostronne użycie. Cena małej flaszki K 1—50, średniej flaszki K 1'20, wielkiej flaszki K 2'40. Dostać można wszędzie, a jeżeli nie, to od Diana-Franz-branntwein - Produktion Ges. m. b. H., Wiedeń, I., Hohenstauffeng. 5 I.

Parowa Fabryka Mydła Stanisław Rożnowski

W KRAKOWIE

Proszek karawanowy

Proszek karawanowy

najlepszy i najwydatniejszy do prania i mycia. — Cenniki franko.

Na raty!

począwszy od 2 K miesięcznie lub 1 K tygodniowo można nabywać wszelkie towary, materye na suknie, kapy, dywany, portyery i różne płótna, szyrtyngi, zefiry i t. d. oraz ubrania męskie i żakiety u firmy:

A. M. HOLZMANN

Kraków

ul. św. Gertrudy 17.

FILIA:

w Tarnowie, ulica Targowa 11.

Tanie pierze i puch

1 kilogram szarego, dartoego K 2—, nawpół białego K 2'80, białego K 4—, białego puchowego prima K 6—, pierza dartoego w najlepszej jakości K 8—, puchu szarego K 6—, białego K 10—, puchu brzuszego K 12—, od 5 klg. wysyłka franko.

Gotowe pierzyny

z grubonicianego, czerwonego, niebieskiego, złotego lub białego inleu (Nanking) jedna pierzyna, wielkości 180×116 cm. z dwoma poduszkami wielk. 80×58 cm., dostatecznie wypchane nowym, szarem, czyszczonym, jedrsem i trwałym pierzem K 16—, półpuchem K 20—, puchem K 24—, sama pierzyna K 12, 14, 16, poduszka K 3, 3'50, 4, pierzyna o wielk. 180×140 cm. 15, 18, 20, poduszki 90×70 lub 80×80 cm. K 4'50, 5—, 5'50. Podściółki z gradła 180×116 cm. K 18 i 15. Wysyłka za zaliczką, w bezpłatnym opakowaniu od K 10 franco.

Max Berger, Deschenitz Nr. 1111. (Böhmerwald). Cenniki na materace, koce, okrycia i inne artykuły na pościel darmo i opłatnie. — Towar niepodobający się zamieniam, lub zwracam pieniądze.

SERY

Ementaler (Szwajcarski oryg.) Groyer krajowy tłusty, Deserowe krajowe i zagraniczne wybornej jakości w dowolnych ilościach, po cenach hurtownych poleca

FABRYCZNY SKŁAD SERÓW

BRACI ROLNICKICH

KRAKÓW, WIELOPOLE 7.

Większą ilość wysyłamy wprost z fabryk lub ze składu transitoowego. Zlecenia zamiejscowe uskuteczniamy odwrotną pocztą. Oferty na życzenie.

EMIL HALLER

pod firmą

„MAISON BÉBÉ”

Kraków, Grodzka 6 w poodworcu

Specjalny magazyn

konfekcji dziecięcej

dla dziewczątek i chłopczyków.

Z powodu małych wydatków ceny bardzo niskie.